

MODUŁ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

dla Gminy Reńska Wieś na lata 2016 -2021

Załącznik do Uchwały nr XXIV/133/16

Rady Gminy w Reńska Wieś

z dnia 26 października 2016 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	1
1. Akty prawne regulujące opracowanie <i>Modułu</i>	10
2. Charakterystyka Gminy Reńska Wieś.....	14
3. Diagnoza demograficzno – społeczna Gminy Reńska Wieś.....	18
4. Ocena sytuacji społecznej w Gminie Reńska Wieś	21
5. Analiza ankiet.....	44
6. Analiza SWOT	47
7. Cele strategii, kierunki działań, źródła finansowania, wskaźniki.....	52
8. Monitoring i ewaluacja wdrożonego <i>Modułu</i>	54
Spis tabeli.....	56
Spis wykresów.....	56

Wstęp

Polityka społeczna jest nierozzerwalnie uzależniona od sposobu kształtowania się i zmian zachodzących we współczesnej gospodarce świata, Europy oraz kraju. Od 1 maja 2004 roku Polska została jednym z członków Unii Europejskiej. Z tego też powodu zarówno obowiązkiem, jak i przywilejem naszego państwa jest uczestniczenie w kształtowaniu polityki społecznej w na fundamencie europejskich założeń i działań skierowanych na polepszenie życia, edukacji i pracy poprzez równouprawnienie i powszechność dostępu do kształcenia, podejmowania zatrudnienia, a tym samym do zabezpieczenia prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Niestety wraz z rozwojem gospodarczym ewoluują i nasilają się problemy społeczne, które utrudniają bądź uniemożliwiają realizację celów społecznych tym samym zagrażając społeczności życia w warunkach uznanych za godne. Problemy w strefie społecznej są zjawiskami niechcianym, negatywnym oraz uznanymi za niemożliwe do rozwiązania. Tempo jakiego nabrała światowa gospodarka jest odczuwalne w każdej dziedzinie życia, a tym samym na gruncie istniejących problemów społecznych, które na przełomie minionych lat zmieniły się w swoim charakterze i liczebności. Niektóre z nich nabrały innego znaczenia społecznego, część z nich zaczęła się pojawiać wraz z trendami przychodzącymi z zagranicy naszego kraju. Dlatego też kreowanie współczesności musi uwzględniać innowacyjne, zmaksymalizowane osiągnięcie zamierzonych celów określających sposoby radzenia sobie z występującymi problemami społecznymi, z ich następstwami, a także umieć przewidzieć kierunek ewaluacji zagrożeń społecznych dla ludzi.

Moduł Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Reńska Wieś został stworzony na potrzebę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w celu zanalizowania rodzaju i wielkości istniejących na terenie gminy problemów społecznych, wyznaczenie kierunku działań zmierzających do zminimalizowania ich istnienia oraz wskazania sposobu monitoringu i ewaluacji obecnych w gminie problemów społecznych.

Na potrzebę stworzenia niniejszego *Modułu* została przeprowadzona diagnoza problemów społecznych na podstawie badań w formie ankiety udostępnionej mieszkańcom danej gminy, udostępnionych i pozyskanych danych oraz zobrazowanie ich w formie licznych tabeli i wykresów, zawierające porównanie danych gminy, również na tle kraju, województwa i powiatu. W części strategicznej zostały ujęte główne problemy wraz z ich szczegółową analizą i charakterystyką. Ponadto została opracowana analiza SWOT oceniająca potencjał w obszarze słabych i mocnych stron oraz pozwalająca wskazać szanse i zagrożenia dla Gminy Reńska Wieś. Wszelkie zapisy w danym *Module* zostały stworzone

zgodnie z obowiązującymi dokumentami europejskimi, rządowymi, powiatowymi i gminy Reńskiej Wsi.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy wymiar aktywnej integracji

Dokument ten posiada charakter operacyjno- wdrożeniowy ustanowiony na potrzebę realizacji krajowej polityki społecznej, zwłaszcza celu szczegółowego 3 Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 wspieranego przez Europejski Fundusz Społeczny.

Celem głównym programu jest trwale zmniejszenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osiągnięcie wzrostu spójności społecznej w latach od 2014 do 2020 roku. Dany dokument określa newralgiczne zadania skierowane na :

- Przeprowadzenie zakresu działań służących zapewnieniu rodzinom z dziećmi jak najlepszego dostępu do usług społecznych, a tym samym umożliwienie im aktywizacji oraz zapewnieniu profilaktyki ubóstwa. Dane poczynania z założenia pozytywnie wypłyną na ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży.
- Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych, który przygotuje młodzież do wejścia na rynek pracy, umożliwi zdobycie niezbędnych kompetencji i umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową, a także rozwój rodziny.
- Rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem. Chodzi o łączenie ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie znaczenia społeczności lokalnej z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-społecznego.
- Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem, co zwiększy bezpieczeństwo rodzin i umożliwi ich aktywizację zawodową. Ważne też będzie zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności, które powodują wykluczenie społeczne.
- Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym przyjaznych form opieki i aktywnego spędzania czasu oraz możliwości włączenia się do życia społecznego.¹

---

¹ Źródło KPPUiWS str.45.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2020

Celem nadrzędnym dokumentu jest przesłanie „W roku 2020 ekonomia społeczna stanowi ważny czynnik wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.”²Dany dokument określa grupę skoordynowanych ze sobą zadań skierowanych na tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizację osób znajdujących się w trudnej sytuacji zawodowej oraz zwiększenie i polepszenie usług społecznych użytku publicznego udostępnionych dla lokalnej społeczności. W myśl rozwoju ekonomii społecznej Polski niniejszy dokument ma przyczynić się do stworzenia jednego mechanizmu społecznego wzajemnie pozytywnie oddziaływującego na siebie między podmiotami ekonomii społecznej a wspólnotami samorządowymi.

Rządowego Programu na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020³

Podstawą dla powstania Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 stały się doświadczenia z realizacji Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012–2013 uwzględniając działalności Rady ds. Polityki Senioralnej. Najważniejszym celem danego dokumentu jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez udział w aktywności społecznej . Wszelkie działania dokumentu zostały stworzone tak, aby wyczerpująco pomóc osobom starszym w zakresie następujących obszarów:

- Edukacja osób starszych – wykształcenie osób upoważnionych do stanowienia opieki sprawowanej przy osobach starszych (w tym także wolontariuszy) oraz zorganizowanie i przeprowadzenie programów edukacyjnych i warsztatów o starzeniu, osobach starszych i aktywnym starzeniu;
- Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową – popularyzowanie wśród osób starszych z udziałem różnych pokoleń aktywności społecznej, fizycznej i kulturalnej, a także przeciwdziałanie e-wykluczeniu;
- Partycypacja społeczna osób starszych – motywowanie do uczestnictwa i integracji w życiu społecznym i publicznym, budowanie pozytywnego wizerunku starości;
- Usługi społeczne dla osób starszych (usługi zewnętrzne) – przeprowadzenie szkoleń dla wolontariuszy, wspieranie rodzin w opiece nad osobą starszą, rozszerzanie dostępności do

---

² Źródło KPRES str. 27.

³Dokument dostępny na stronie:

https://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/_public/1_NOWA%20STRONA/Seniorzy/Program%20ASOS%202014-2020.pdf

usług społecznych m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, poradniczo-doradczych, sportowych i turystycznych.

Programem Operacyjnym „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020”, POWER 2014-2020

Program finansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego i jest jednym z 6 programów jakie będą realizowane przez Polskę w latach 2014 – 2020. Powstał on w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Priorytety programu ujmują postępowanie w skierowane na:

- aktywizację zawodową osób młodych (15-29 lat),
- efektywną politykę publiczną dla rynku pracy, gospodarki i edukacji ,
- szkolnictwo wyższe dla budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- innowację społeczną i współpracę ponadnarodową.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, podprogram 2015, realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym „FEAD”⁴

Program jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym. Zadaniem nadrzędnym tego Programu jest objęcie pomocą osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie niezbędnych do życia produktów żywnościowych, w tym także posiłków. Z tego też powodu pomoc zostanie skierowana do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, jednocześnie stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc pomimo, iż nie zaspokoi wszystkich potrzeb żywieniowych, a jedynie częściowo je uzupełni będzie udzielana w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które będą przekazywane bezpłatnie osobom najbardziej potrzebującym.

Wieloletnim Programem Wspierania Finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”

Kluczowym celem zapisanym w niniejszym dokumencie jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Kryteria wskazane w programie uwzględniają szczególnie sposób

---

⁴ Dokument dostępny na stronie: <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoieczna/programy/programu-operacyjnego-europejskiego-funduszu-najbardziej-potrzebujacym-2014-2020/program-operacyjny-pomoc-zywnosciowa-2014-2020-po-pz/>

przyznawania pomocy w zakresie dożywiania dla uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Program jest elementem wsparcia polityki społecznej państwa poprzez wsparcie finansowe gmin w wypełnianiu zadań własnych obowiązkowym, poprawę poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży, kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych.

Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Dany Program określa wszelkie działania skierowane na zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, pomaganie osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc. Dla usprawnienia realizacji założonych celów działania zostały podzielone na 4 obszary:

- profilaktyka i edukacji społeczna,
- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016⁵

Niniejszy program jako jeden z celów głównych wyznacza tworzenie programów edukacyjnych i promujących życie w trzeźwości, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Ponadto zakłada cele ukierunkowane na wspieranie mieszkańców Gminy Reńska Wieś uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, jednocześnie kierując działania na integrację lokalnego społeczeństwa.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Program został stworzony na lata 2015 – 2018 w celu określania niezbędnych zadań do zminimalizowania występowania zjawiska przemocy domowej w Gminie Reńska Wieś. Na podstawie zanalizowanych danych z lat 2013 – 2014 została wskazana tendencja wzrostu

---

⁵Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016dostępny na stronie Urzędu Gminy Reńska Wieś

przemocy w rodzinie w gminie. Dokument wskazuje działania, założenia, zasoby gminy mające za zadanie wykonanie zamierzonych celów:

- „zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie;
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie”⁶.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2016r.⁷

Z udziałem *Programu*, który został stworzony na 2016 rok gmina określa cele i wskazuje sposoby realizacji zadań skierowanych na zminimalizowanie problemu narkomanii wśród osób zamieszkujących Gminę Reńska Wieś. Założeniem *Programu* jest zmniejszenie problemów związanych z zażywaniem narkotyków poprzez wspieranie programów profilaktycznych skierowanych do całego lokalnego społeczeństwa, zwłaszcza do dzieci, młodzieży zagrożonych uzależnieniem oraz ich rodziców. W ramach danego dokumentu jest przewidziane także rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii, zwłaszcza w lokalnych szkołach jest jednym z celów określonych w danym dokumencie. Ponadto *Program* przewiduje podjęcie działań mających na celu ograniczenie dostępu do narkotyków oraz podnoszenie kwalifikacji osób działających na rzecz kampanii życia bez narkotyków.

Strategia Rozwoju Gminy Reńska Wieś na lata 2016 – 2025

Obecna strategia została stworzona dla gminy w oparciu o dane z lat 2010 – 2014, na podstawie których zostały zdiagnozowane problemy społeczne, założone cele skierowane na minimalizację ich występowania, wyznaczony zakres działań zmierzających w kierunku realizacji założonych celów.

Priorytetem strategii jest realizacja następujących celów strategicznych:

- „zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej na terenie Gminy,
- aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- przeciwdziałanie społecznej bierności i wyuczonej bezradności,
- wzmocnianie trwałości rodziny, wspieranie jej rozwoju,

---

⁶Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy W Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy W Rodzinie dostępny na stronie Urzędu Gminy Reńska Wieś

⁷Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2016r. dostępny na stronie Urzędu Gminy Reńska Wieś

- wyrównywanie szans różnych typów rodzin, w tym przeciwdziałanie marginalizacji osób i rodzin, które z różnych przyczyn są niesamodzielne.”⁸

Pomoc gminy w zakresie dożywiania na lata 2014-2020

Uwzględniając ocenę sytuacji po zrealizowaniu programu dożywiania w roku 2013 rada gminy uchwaliła bliźniaczy program dla osób kwalifikujących się do wsparcia w zakresie dożywiania. Tym samym określiła działania ukierunkowane na ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji.

---

⁸Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Reńska Wieś na lata 2016 – 2025
Dokument dostępny na stronie: <http://www.renskawies.pl/bip/strategia-rozwoju-gminy-reska-wie-na-lata-2016-2025/strategia-rozwoju-gminy-reska-wie-na-lata-2016-2025/2556-strategia-rozwoju-gminy-reska-wie-na-2016-2020>

1. Akty prawne regulujące opracowanie *Modułu*

Podstawy prawne regulujące system pomocy społecznej w Polsce zawarte są w następujących aktach prawnych:

Ustawa o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn.zm.).

Zapisy umieszczone w ustawie regulują zadania własne i zlecone w zakresie pomocy społecznej dla poszczególnych jednostek terytorialnych. Określają zasady, tryb i rodzaj przyznawanej pomocy społecznej. Wyznaczają strukturę organizacyjną pomocy społecznej. Formułują reguły i tryb postępowania kontrolnego w zakresie przydzielanej pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 z późn. zm.)

Niniejsza ustawa została stworzona z myślą o zapewnieniu jak najlepszych warunków do wychowywania i ochrony rodzin posiadających dzieci, a w szczególności sposób samych dzieci. Ustawa określa wszelkie formy pracy i pomocy dla rodzin posiadających trudności w zakresie wypełniania zadań opiekuńczo-wychowawczych. Wskazuje zasady przyznania dziecku pieczy sprawowanej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Ponadto reguluje przepisy dotyczące pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Definiuje jakie zadania spoczywają na administracji publicznej w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Reguluje zasady rozdysponowania wydatków przeznaczonych na cele wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ponadto zostały tu zdefiniowane zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 114 z późn.zm.).

Dana ustawa reguluje przepisy dotyczące ustalania, przyznawania i wypłacania zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, a także wszelkie świadczenia opiekuńcze. Prócz tego określa zasady weryfikacji świadczeń rodzinnych, jak również postępowanie w sprawach przyznawania i wypłacania wszelkiego rodzaju świadczeń rodzinnych. Dla podmiotów realizujących świadczenia wyznacza przepisy dotyczące realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014 r. poz. 1863 z późn. zm.).

Ustawa daje szansę rodzinom wielodzietnym na wyrównanie poziomu życia poprzez obniżenie kosztów codziennego życia oraz różnych form spędzania wolnego czasu. Wyznacza hierarchię postępowania wydania Karty Dużej Rodziny oraz określa prawnie, kto może zostać jej posiadaczem. W ustawie zostały określone prawa dotyczące finansowania zadań wynikających z ustawy. Ponadto określa zasady przyznania uprawnień przysługujących na podstawie *Karty*.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 169 z późn.zm.).

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i nie mogące samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, a zwłaszcza potrzeb swoich dzieci są konstytucjonalnie objęte możliwością otrzymania wsparcia od osób zobowiązanych do zapewnienia im świadczeń alimentacyjnych. Ustawa określa zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów oraz warunki nabywania, zasady i tryb postępowania w sprawach przyznania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Ponadto w ustawie zostały zapisane zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2011 r. Nr. 43, poz. 225 z późn.zm.).

Zadania określone w ustawie realizowane są poprzez zatrudnienie socjalne, czyli zapewnianie osobom wymienionym w dokumencie, możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej oraz w formie zatrudnienia wspieranego. Nadto zostały w niej zapisane zasady tworzenia, działalności centrum integracji społecznej oraz wytyczne dotyczące kierowania do centrum integracji społecznej i zasady uczestnictwa w nim.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz.1375 z późn. zm.).

Przedmiotem ustawy jest określenie zadań ukierunkowanych na ochronę zdrowia psychicznego poprzez jego promocję i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, zapewnienie

osobom z zaburzeniami psychicznymi odpowiedniej opieki medycznej i dostępu do niej, w taki sposób, aby otrzymana pomoc umożliwiła im prawidłowe funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie. Co więcej ustawa określa zadania mające na celu przeciwdziałanie dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi oraz kształtowanie wobec nich postaw społecznych wykazujących tolerancję, życzliwość i zrozumienie.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1987 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. z. U. z 2011 r. Nr 127 poz.721).

Według danej ustawy zostały ustalone zasady przyznawania orzeczenia ustalającego stopień niepełnosprawności oraz uprawnienia i ulgi osób niepełnosprawnych. Określa zakres rehabilitacji (poza rehabilitacją leczniczą) możliwej do uzyskania przez osobę niepełnosprawną, w celu zapewnienia jej możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Ponadto ustawa przewiduje i ustala wytyczne do prowadzenie szkoleń dla osób niepełnosprawnych. Poza sformułowaniem zadań i organizacji służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych w ustawie zostały zapisane wytyczne dotyczące tworzenia i prowadzenia zakładów pracy chronionej i zakłady aktywności zawodowej, w celu stworzenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Wytyczne ustawy określają również kompetencje Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w obszarze jego działalności.

Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r. poz. 567).

Przedmiotem ustawy jest określenie warunków otrzymywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom nieposiadającym prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Zasiłki dla opiekunów i koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane ze środków z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych. Realizacja zasiłków dla opiekunów jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy.

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014r. poz.1118).

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie jest dokumentem określającym zasady funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz współpracy organów administracji publicznej z danymi organizacjami na terenie kraju. Ponadto akt ten reguluje zapisy dotyczące zasad wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz przepisy szczególne w zakresie korzystania z wolontariatu.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z późn.zm.).

„Uznając życie obywateli w trzeźwości za niezbędny warunek moralnego i materialnego dobra Narodu”⁹ ustawa określa zadania skierowane na przeciwdziałanie alkoholizmowi, pomoc osobom nadużywającym alkoholu i osobom współzależnym. Zadania te zostały powierzone Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na obszarze kraju. Niemniej jednak profilaktyka i działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów alkoholowych spoczywają na Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej poprzez realizację gminnego programu, który jest jedną ze składowych strategii rozwiązywania problemów społecznych.¹⁰

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).

Zapisy ustawy formułują zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz określają zasady postępowania zarówno wobec osób stosujących przemoc domową, jaki i wobec ofiar dotkniętych przemocą w rodzinie. Do wykonywania danych zadań zobowiązane są służby zdrowia, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, pracownicy socjalni oraz organizacje działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

---

⁹Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

¹⁰Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Atr.4 Pkt 2

Ustawa o promocji zatrudnienia i rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późn. zm.).

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581).

Zakres udzielania i finansowania świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz zasady monitoringu nad realizacją i wypłacaniem danych świadczeń zdrowotnych ustala ustawa. W myśl ustawy zostały określone zasady przystąpienia do powszechnego (obowiązkowego i dobrowolnego) ubezpieczenia zdrowotnego oraz obowiązki spoczywające na organach odpowiedzialnych za równouprawnienia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Również gmina jest zobowiązana do realizacji zadań własnych i zleconych w zakresie zapewnienia równego dostępu do korzystania z publicznych świadczeń opieki zdrowotnej.

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 121 z późn. zm.).

W myśl ustawy i na podstawie zasady równego traktowania pod względem każdego podziału zostały określone zasady przyznawania, finansowania oraz kontroli w zakresie ubezpieczenia społecznego obejmującego ubezpieczenie: w razie choroby lub macierzyństwa, rentowne, emerytalne oraz ubezpieczanie „chorobowe”.

Dla usprawnienia wszelkich działań związanych z ubezpieczeniami społecznymi powstał system informatyczny nazwany System Elektronicznej Wymiany Informacji (EESSI), w ramach którego jest ułatwiony i przyspieszony dostęp do informacji między urzędami Unii Europejskiej powołanymi do koordynowania pracy związanej z ubezpieczeniami społecznymi

Ustawa o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2156 z późn. zm.)

Ustawa reguluje kwestie prawne dotyczące systemu oświaty. Ponadto określa ona zasady funkcjonowania jednostek pracujących w zakresie tworzenia szkół i przedszkoli, osób pracujących bezpośrednio na ich terenie oraz dzieci i młodzieży uczęszczających do poszczególnych placówek oświatowych. Komisji odpowiedzialnych za prawidłowy przebieg egzaminów. Dokument reguluje także kwestie związane z rekrutacją i egzaminami, charakterystyczne dla wybranych jednostek edukacyjnych.

2. Charakterystyka Gminy Reńska Wieś

Gmina Reńska Wieś jest położona w Polsce w południowo-wschodniej części województwa opolskiego. Znajduje się w środkowej części mezoregionu fizyczno-geograficznego Kotliny Raciborskiej, czyli na terenie o zbliżonych cechach środowiskowo-krajobrazowych. Gmina Reńska Wieś wchodzi w skład powiatu kędzierzyńsko – kozielskiego i jest jedną z siedmiu jego gmin.

Gmina zajmuje powierzchnię 98,13 km², co stanowi 15,66% powierzchni całego powiatu oraz 1,04% względem powierzchni województwa opolskiego. Na podział gruntu Gminy Reńska Wieś składają się użytki rolne w wielkości 8032 ha, co stanowi 82% powierzchni gminy, użytki leśne będące 10,42% (1023 ha) gruntów należących do Gminy Reńska Wieś oraz pozostałe w wielkości 7,58%, czyli 758 ha .

Gmina Reńska Wieś posiada status gminy wiejskiej, w skład której wchodzi 15 jednostek pomocniczych, którymi są następujące sołectwa :

- Bytków,
- Dębowa,
- Długomiłowice,
- Gierałtowice,
- Kamionka,
- Komorno,
- Łężce,
- Mechnica,
- Naczysławki,

- Poborszów,
- Pociękarb,
- Pokrzywnica,
- Radziejów,
- Reńska Wieś,
- Większyce.

Największą z nich jest Reńska Wieś, gdzie znajduje się siedziba gminy, a także na jej terenie jest zlokalizowanych większość jednostek organizacyjnych :

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminna Biblioteka Publiczna
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Reńskiej Wsi

Ze względu na położenie geograficzne przemysł gminy jest mało zróżnicowany i posiada charakter bardziej rolniczy, niżeli przemysłowy. Dla rozwoju gospodarczo – społecznego duże znaczenie ma niewielka odległość (12 km) do Kędzierzyna – Koźla oraz przynależność do Subregionu Kędzierzyńsko – Kozielskiego, dla którego powstał Projekt Gminy Kędzierzyn-Koźle "Zintegrowane podejście terytorialne szansą rozwoju Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego", w którym Gmina Reńska Wieś jest jednym z 12 partnerów. Jest to niezmiernie ważne, gdyż program ten jest realizowany z funduszy Unii Europejskiej i jego celem strategicznym jest kreowanie wzrostu gospodarczego i tworzenie miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Ponadto Reńska Wieś jest jednym z członków należących do Lokalnej Grupy Działania o nazwie Stowarzyszenie „Euro-Country”, która działa w trzech sektorach: publicznym, gospodarczym i społecznym. LGD działa jako Stowarzyszenie i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich gmin w tym Gminy Reńska Wieś.

3. Diagnoza demograficzno- społeczna

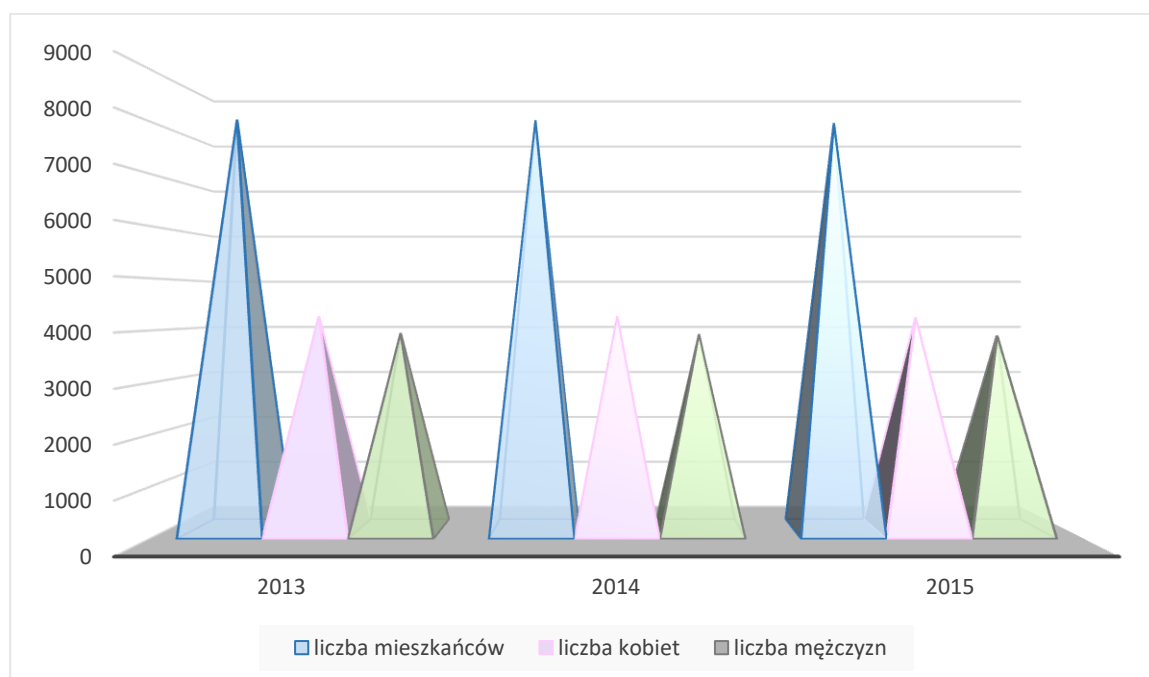
Na dzień 31.12.2015r. liczba osób zamieszkujących Gminę Reńska Wieś wynosiła 8118, w tym 4241 kobiet oraz 3788 mężczyzn.

Na przełomie analizowanych lat 2013 - 2015 struktura liczby mieszkańców kształtują trend malejący bez gwałtownych zmian. Poniższa tabela przedstawia kształtowanie się struktury mieszkańców Gminy Reńska Wieś od 2013 do 2014 roku.

Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
2013	8188	4260	3928
2014	8174	4267	3907
2015	8118	4241	3877

Tabela 1. Struktura mieszkańców Gminy Reńska Wieś w latach 2013 - 2015

Od roku 2013 liczba ludności Gminy Reńska Wieś zmniejsza się każdego roku. Zauważony spadek demograficzny wskazuje różnica pomiędzy 2013 a 2014 rokiem, która wynosiła 14 osób mniej. Natomiast w 2015 roku liczba mieszkańców wynosiła 8118 osób i była mniejsza o 56 obywateli danej gminy w porównaniu do roku wcześniejszego. Wynika z tego, że liczba mieszkańców na przełomie lat 2013 -2015 spadła łącznie o 60 osób.

Wykres 1. Liczba mieszkańców z podziałem na kobiety i mężczyzn w Gminie Reńska Wieś w latach 2013 – 2015.

Wraz z liczbą ogółu mieszkańców sukcesywnie zmniejszała się liczba kobiet oraz liczba mężczyzn. Jednak w każdym analizowanym roku ilość kobiet przewyższała ilość mężczyzn, co ma istotny wpływ na kształtowanie się liczby problemów społecznych i

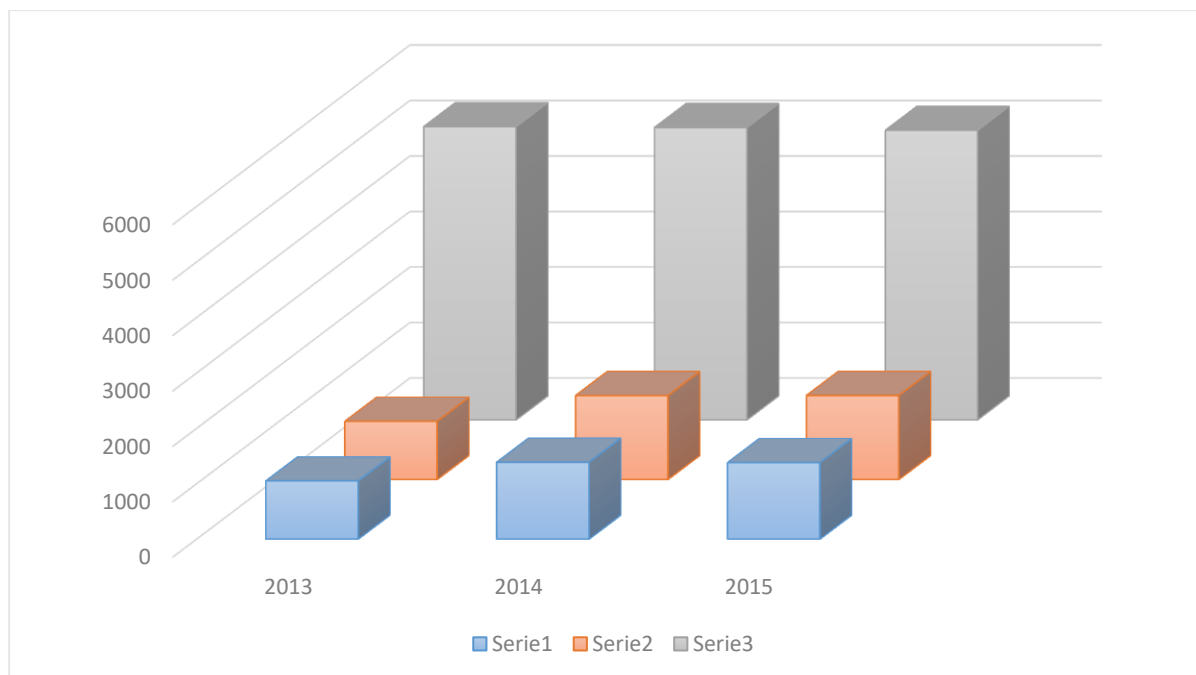
gospodarczych. W roku 2015 populacja kobiet wynosiła **52,24%** wszystkich mieszkańców, odpowiednio mężczyzn **47,76%**. Rok wcześniej na tle gminnej społeczności kobiety stanowiły **52,20%**, a mężczyźni **47,80%** ogółu. Natomiast w roku 2013 stosunek procentowy mieszkańców dzielił się dla kobiet **52,02%**, natomiast dla mężczyzn **47,92%**. Wskaźnik feminizacji w gminie na przełomie analizowanych lat wynosił 109, czyli na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet. Taka różnica nie zagraża zachwianiu równości w populacji pomiędzy oboma płciami. Jednak w sferze gospodarczej może to mieć negatywny wpływ, ponieważ duża ilość kobiet nadal decyduje się na wypełnianie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych oraz związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, kosztem własnego rozwoju zawodowego.

Wiodącym czynnikiem na zasięg i wielkość problemów społeczno - gospodarczych ma podział struktury demograficznej ze względu na ekonomiczny przedział wiekowy przyjęty w statystyce. Kolejna tabela zawiera podział ze względu na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny.

	2013	2014	2015
Liczba mieszkańców	8188	8174	8118
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1403	1388	1381
Liczba osób w wieku produkcyjnym	5284	5269	5219
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1051	1517	1518

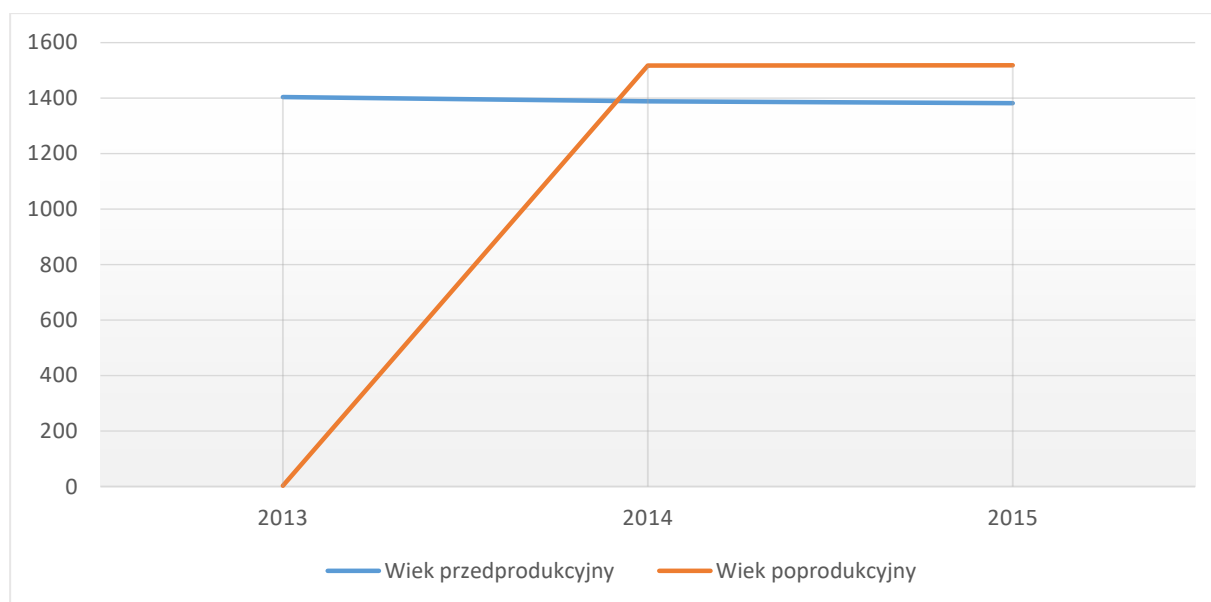
Tabela 2. Struktura mieszkańców Gminy Reńska Wieś w latach 2013 - 2015

Kształtowanie się liczby osób w poszczególnym przedziale wiekowym ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Liczba mieszkańców z podziałem na wiek przedprodukcyjny, poprodukcyjny, produktywny w Gminie Reńska Wieś w latach 2013 – 2015.

Liczba mieszkańców stopniowo zmniejsza się. Na podstawie analizowanych danych jedną z przyczyn danego spadku jest przewaga ilości osób w wieku poprodukcyjnym nad ilością osób w wieku przedprodukcyjnym o **352** osoby w 2013 roku, **129** w roku kolejnym oraz **137** w 2015 roku. Wynik ten może znacząco kształtować nie tylko strukturę problemów osób starszych, ale także zakres każdego innego problemu społecznego. W Gminie Reńska Wieś tempo spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym jest sukcesywne i ma inny trend w porównaniu do ilości osób w wieku poprodukcyjnym, co jest zobrazowane na kolejnym wykresie.

Wykres3 Zestawienie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym.

Od roku 2013 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym stopniowo zmniejsza się i kształtuje trend malejący. Przeciwny jest trend ilości osób w wieku poprodukcyjnym, który ma kierunek rosnący w każdym kolejnym roku. Jednak pomiędzy 2013 a 2014 rokiem jego tempo wzrostu było gwałtowne o 352 osoby, natomiast w 2014 roku uległo spowolnieniu we wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dana analiza pozwala społeczeństwo Gminy określić jako społeczeństwo starzejące się.

Powyższe wskaźniki określają duży odsetek osób w wieku produkcyjnym wśród wszystkich mieszkańców gminy, który w kolejnych latach osiągał następującą wielkość: 2013r → 64,53%; 2014 → 64,47%, 2015 → 64,30%. Oznacza to, że prawie 35% lokalnego społeczeństwa jest nieaktywna zawodowo ze względu na dany podział. Takie zjawisko ma zarówno negatywne, jak i pozytywne strony dla struktury społecznej. Jest ono świadectwem na dostatek wśród mieszkańców Gminy Reńska Wieś, względnie dobry stan zdrowia, możliwości zróżnicowanego spędzania wolnego czasu, szansę na zapewnienie odpowiedniego wykształcenia, odprowadzania podatków do budżetu państwa – są to dodatnie strony tego zjawiska. Do negatywnych zaliczają się między innymi: korzystanie dużej liczby osób w każdym wieku ze świadczeń służby zdrowia, zasiłków, świadczeń społecznych z odprowadzonych podatków osób pracujących, spadek liczby urodzeń, co jest ściśle związane ze zmniejszeniem ilości osób, które będą mogły pracować na przyszłe emerytury i inne państwowe świadczenia pieniężne.

4. Ocena sytuacji społecznej Gminy Reńska Wieś

Jeżeli występujący problem jest zjawiskiem niepożądanym przez lokalne społeczeństwo, wywołuje krytykę dużej liczby ludzi, jest możliwym do przezwyciężenia oraz można go zwalczyć poprzez zbiorowe zaangażowanie i działanie, jest uznawany za problem społeczny.

Zadaniem pomocy społecznej określonym przez ustawę jest udzielenie osobom i rodzinom mającym trudności związane z ubóstwem, bezdomnością, bezrobociem, sieroctwem, niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Pomoc ta przysługuje również w wyniku potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudności w przystosowaniu do życia po wyjściu z zakładu karnego. Pomoc społeczna nie może być odmówiona w przypadku występowania w życiu osoby / rodziny problemów z obszaru uzależnień (alkoholizmu lub narkomanii), strat z powodu klęski żywiołowej lub ekologicznej, zdarzenia losowego lub sytuacji kryzysowej oraz trudności w integracji cudzoziemców, którzy znajdują się w kraju na ustalonych prawach. Zatem wszelkie działania związane z udzielaniem pomocy społecznej muszą być skierowane do osób, które samodzielnie, w miarę własnych możliwości nie potrafią osiągnąć poziomu życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz zaspokoić niezbędnych potrzeb dla siebie / rodziny.

Udzielona pomoc musi być adekwatna do zaistniałego problemu, poprzez wykorzystanie dostępnych zasobów, uprawnień i możliwości. Pomoc może mieć formę świadczenia pieniężnego, rzeczowego, instytucjonalnego oraz usług. W celu uzyskania zamierzonego celu poprzez udzielenie wszelkiej pomocy społecznej konieczna jest wyczerpująca współpraca pomiędzy pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, a osobami / rodzinami wnioskującymi o jej przyznanie. Po etycznym i szczegółowym zdiagnozowaniu problemu jednostki może ona otrzymać świadczenia z pomocy społecznej w postaci:

- pieniężnej, czyli: zasiłek, wynagrodzenie dla opiekuna z tytułu sprawowanej opieki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i sfinansowanie lekcji nauki języka polskiego dla cudzoziemców ;
- niepieniężnej, jako: praca socjalna, posiłek, schronienie, odzież, usługi opiekuńcze lub doradcze, pobyt w domu społecznym, pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie się, składki na ubezpieczenie społeczne / zdrowotne, bilet kredytowy, sprawienie pogrzebu lub interwencja kryzysowa.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi jest zobowiązany do wykonywania zadań własnych gminy określonych przez ustawę¹¹:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym niemającym dochodu i uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 8) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
- 13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
- 14) dożywianie dzieci;
- 15) sprawianie pogrzebu w tym osobom bezdomnym
- 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;

---

¹¹ Źródło Ustawa o pomocy społecznej Art.17.1

- 17) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

GOPS poza udzielaniem pomocy według wytycznych usankcjonowanych przepisami w zakresie zadań własnych i zleconych są zobowiązane do nawiązywania na zasadzie partnerstwa współpracy z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim i innymi kościołami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Ośrodek Pomocy Społecznej w Reńskiej Wsi współpracuje na poziomie pomocy społecznej oraz bezpieczeństwa z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu, innymi ośrodkami pomocy społecznej, sądem, prokuratorami, zespołem kuratorskim służby sądowej, schroniskami dla osób bezdomnych, zakładami opiekuńczo-leczniczymi, domami pomocy społecznej, szpitalami psychiatrycznymi, zakładami karnymi, placówkami leczenia odwykowego, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej, który odpowiada za realizację specjalistycznych usług opiekuńczych. Aktywne i staranne współdziałanie z danymi jednostkami pomocniczymi zapewnia udzielenie pomocy społecznej osobom, które jej potrzebują w sposób najlepiej dopasowany do ich potrzeb i niezaradności życiowej.

W Gminie Reńska Wieś od 2013r. do 2015r. każdego roku pomocą społeczną objętych jest rocznie ponad 140 rodzin, w tym ponad 360 osób znajdujących się w danych rodzinach, co obrazuje poniższa tabela.

	2013	2014	2015
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	156	167	141
Liczba osób w tych rodzinach	404	425	365

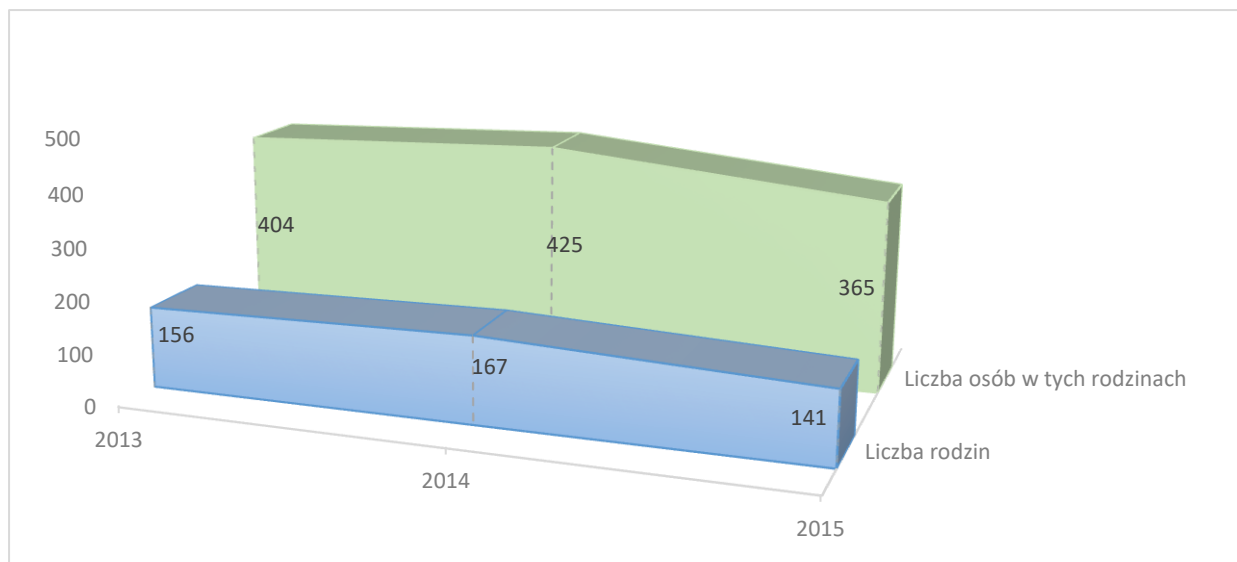
Tabela 3. Ilość rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Reńska Wieś.

Na przełomie lat 2013 – 2015 została udzielona pomoc łącznie **464 rodzinom** i **1194 osobom** znajdującym się w tych rodzinach. W 2013r. z pomocy społecznej GOPS skorzystało 156 rodzin, czyli 404 osoby, które stanowiły **4,93%** wszystkich mieszkańców Gminy Reńska Wieś. Kolejnego roku nastąpił wzrost tej liczby do 167 rodzin, w tym do 425 osób z danych rodzin, które stanowiły **5,20%** całej lokalnej populacji. Natomiast w 2015 roku liczba

podopiecznych GOPS spadła do 365 osób (141 rodzin), zatem **4,50%** mieszkańców gminy otrzymała pomoc społeczną.

Poniższy wykres przedstawia, iż gwałtowny wzrost osób pobierających świadczenia socjalne nastąpił w 2014 roku, a w kolejnym roku nastąpiło obniżenie tej ilości.

Wykres 3. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy GOPS w latach 2013 – 2015.

Ilość świadczeń wypłaconych beneficjentom GOPS Reńskiej Wsi z uwzględnieniem podziału na powody jej przyznania, kształtowała się w sposób zobrazowany w kolejnej tabeli:

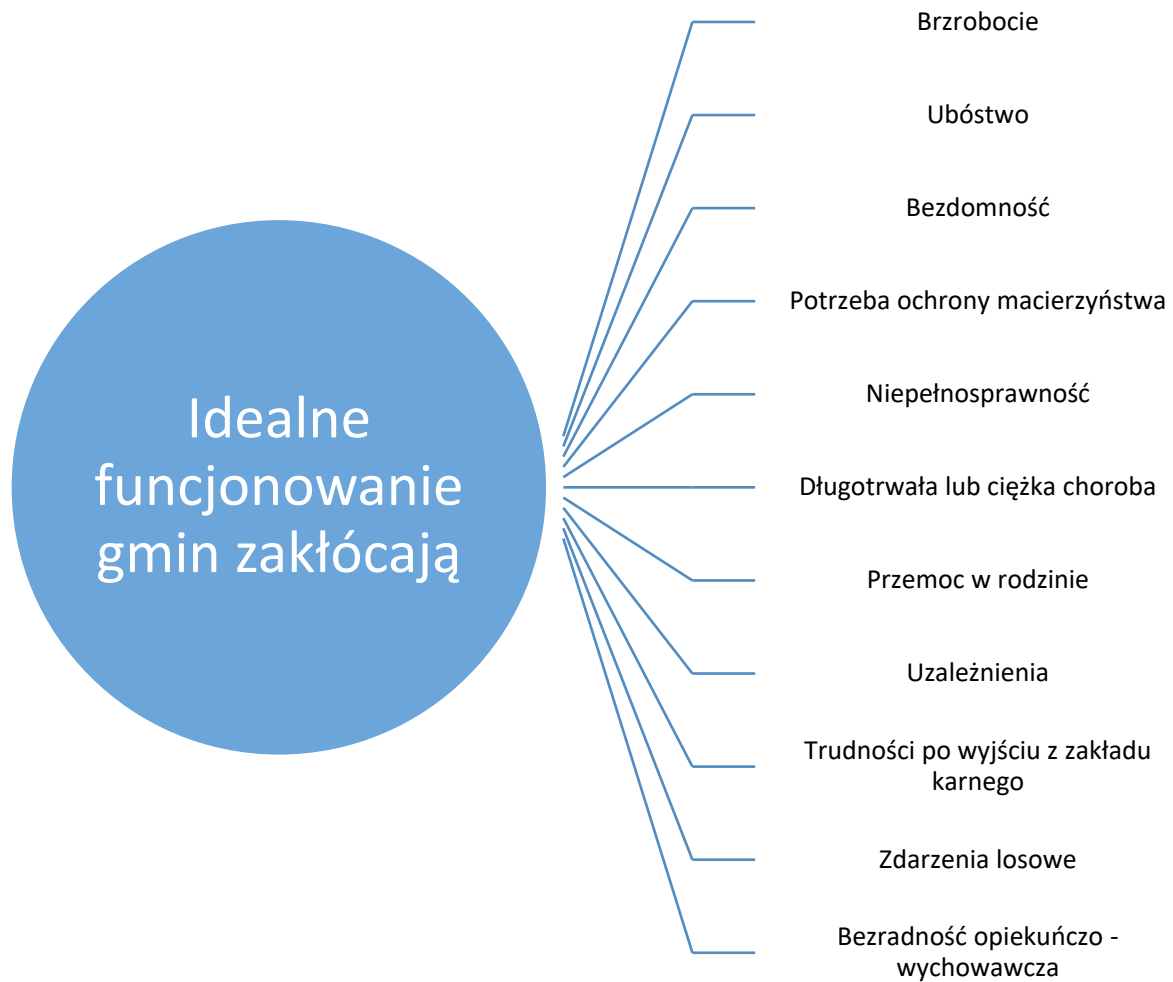
Powód trudnej sytuacji życiowej	Rok			Łącznie 651
	2013	2014	2015	
Bezrobocie	86	86	89	261
Niepełnosprawność	26	34	32	92
Długotrwała lub ciężka choroba	25	33	28	86
Ubóstwo	4	33	26	63
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	21	19	16	56
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	10	14	31
Zdarzenia losowe	3	18	2	23
Bezdomność	6	8	5	19
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	5	6	14
Alkoholizm	2	1	2	5
Przemoc w rodzinie	1	0	0	1

Tabela 4. Ilość rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Reńska Wieś z podziałem na występujące problemy społeczne.

Dane powyższej tabeli obrazują hierarchię problemów społecznych ustalonej na podstawie ilości wypłaconych świadczeń z określonego powodu ,trudnej sytuacji życiowej danej osoby / rodziny.

Największym problemem społecznym, z którym zmagają się gmina jest bezrobocie, z powodu którego w ciągu 3 lat udzielono łącznie 261 świadczeń będących **40,09%** wszystkich przyznanych świadczeń. Problem niepełnosprawności stanowił **14,13%** (świadczenia 92), a długotrwałej lub ciężkiej choroby **13,21%** (86 świadczeń) udzielonej pomocy społecznej. GOPS w Reńskiej Wsi przyznał 63 (**9,68%** ogółu) świadczenia z powodu ubóstwa oraz 56 (**8,60%** ogółu) z powodu bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Rodzin zmagających się z problemem potrzeby ochrony macierzyństwa i pobierających zasiłek z tego powodu było 31 (**4,76%** wszystkich), natomiast z powodu zdarzeń losowych 23 (**3,53%** wszystkich). Problem bezdomności stanowił **2,92%** wszystkich wypłaconych świadczeń i zostało nimi objętych 19 rodzin. Z kolei **2,15%**, czyli 14 rodzin było beneficjentami GOPS z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Natomiast **0,77%** (5 rodzin) ogółu w wyniku zmagania się z alkoholizmem oraz **0,15%** (1 rodzina) wszystkich podopiecznych GOPS w związku z problemem przemocy domowej skorzystała z pomocy społecznej. Rozważając zakres oddziaływania konkretnego problemu społecznego na terenie małej gminy należy mieć na uwadze pokoleniowość, konserwatywność w sposobie przekazywania wartości i zasad funkcjonowania w rodzinie, co skutkuje skrywaniem lub niedostrzeżeniem problemu swojej rodziny. Ponadto najbliższe środowisko otaczające rodziny z problemami społecznymi przyjmuje zazwyczaj postawę niewrażliwości i milczenia. Należy mieć na uwadze, iż prawidłowe funkcjonowanie zarówno rodziny, jak i lokalnego społeczeństwa uniemożliwia wystąpienie jakiegokolwiek problemu społecznego. Co więcej cała struktura problemów społecznych wzajemnie generuje się i jest za sobą ściśle powiązana.

Zagrożenia prawidłowego funkcjonowania gminy i społeczeństwa danej jednostki administracyjnej.

4.1. Problem w obszarze bezrobocia

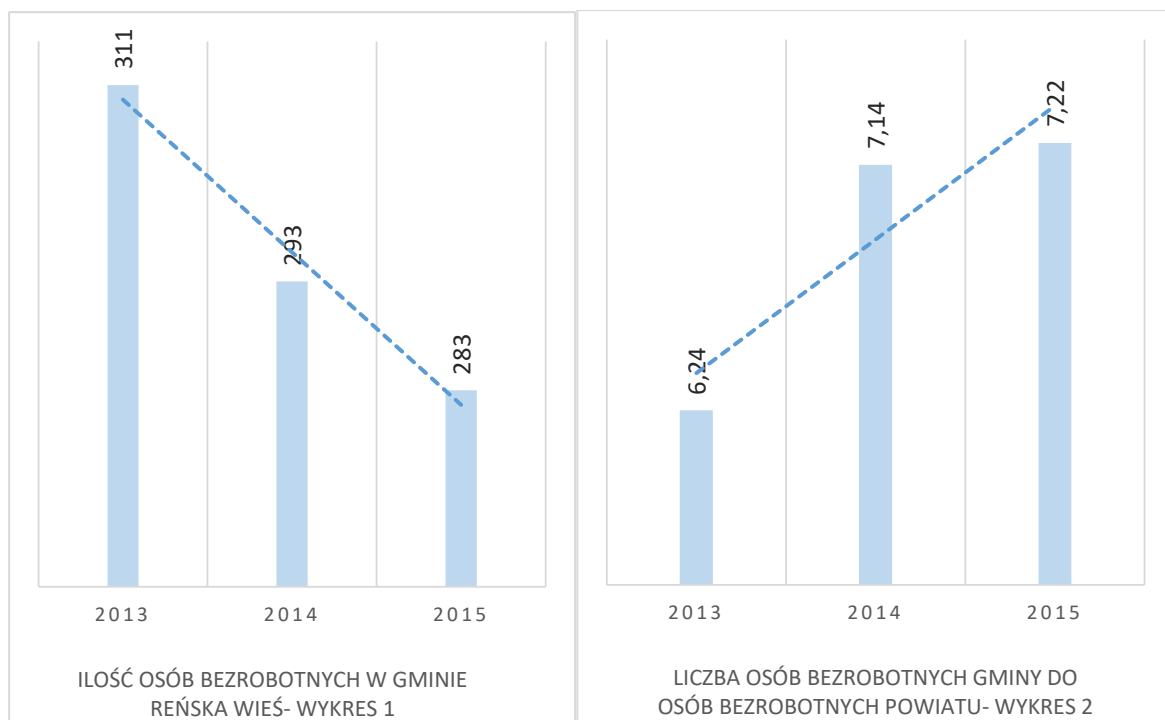
Bezrobocie jest jednym z największych problemów społecznych naszego kraju, dlatego też powstał współfinansowany z Europejskich Funduszy Społecznych Program Operacyjny „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020” (POWER 2014-2020), którego celem jest wspieranie wszelkich reform w obszarze zatrudnienia z korzyścią dla bezrobotnych i jednocześnie dla gospodarki kraju. Za osobę bezrobotną uważa się osobę zdolną i wyrażającą chęć podjęcia pracy w wymiarze pełnego etatu (lub minimum w połowie tego wymiaru w przypadku osoby niepełnosprawnej), w celu osiągnięcia wynagrodzenia z tytułu wykonywanej pracy. Brak możliwości osiągnięcia płynności finansowej z powodu braku legalnej pracy zwiększa obszar zatrudnienia w szarej strefie, migrację zarobkową, a tym samym ma znaczący wpływ na prawidłowe funkcjonowanie pośrednio gospodarki państwa, gminy i w sposób bezpośredni zaburza relacje w rodzinie.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP	2013	2014	2015
Kędzierzyn - Koźle	4980	4099	3921
Reńska Wieś	311	293	283
w tym: kobiety	179	167	161
mężczyźni	132	126	122

Tabela 5. Liczba osób bezrobotnych w Kędzierzynie-Koźlu i Reńskiej Wsi z podziałem na płeć.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kędzierzynie-Koźlu¹² w dniu 31 grudnia 2013r. wynosiła 4980 osób, natomiast w Gminie Reńska Wieś 311 osób, którzy stanowili **6,24%** wszystkich beneficjentów PUP. W kolejnym roku liczba ta uległa obniżeniu w Gminie Reńska Wieś o 18 osób i wynosiła 293, natomiast jej stosunek do liczby 4099 wszystkich bezrobotnych powiatu wynosił **7,14%**. W PUP w roku 2015 odnotowano obniżenie liczby osób gotowych podjąć zatrudnienie do 3921 i podobny trend był w Gminie Reńska Wieś, ponieważ liczba osób bezrobotnych wynosiła 283 (**7,22%** ogółu bezrobotnych powiatu) i była mniejsza o 10 w porównaniu do roku wcześniejszego. Natomiast szybkość spadku ilości osób podejmujących pracę z terenu gminy zwalniała każdego roku w stosunku do ilości osób wyrejestrowanych z PUP, co ilustruje poniższy wykres.

¹² Dane pozyskane z PUP w Kędzierzynie- Koźlu.

Wykres 4. Porównanie trendu ilości osób bezrobotnych Gminie Reńska Wieś do trendu ilości osób bezrobotnych na tle bezrobotnych mieszkańców powiatu.

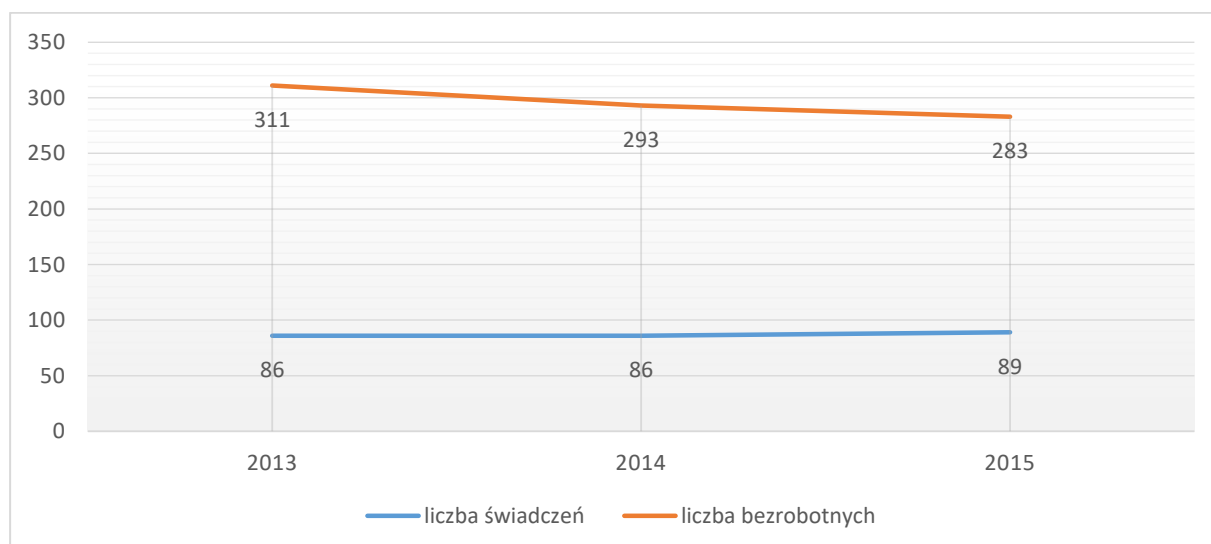
Powyższy wykres pierwszy ilustruje, iż w ciągu trzech lat liczba bezrobotnych mieszkańców Reńskiej Wsi spada każdego roku, czyli osiąga trend malejący. Natomiast w przypadku porównania stosunku ilości osób wyrejestrowywanych z PUP z Gminy Reńska Wieś do ilości osób wyrejestrowanych z terenu całego powiatu pojawia się trend rosnący, czyli na tle powiatu mieszkańcy danej gminy rzadziej znajdują zatrudnienie, niżeli mieszkańcy z pozostałego obszaru powiatu (wykres drugi).

Aby lepiej zdiagnozować problem bezrobocia, a tym samym móc trafniej określić działania ukierunkowane na zmniejszenie występowania, należy zwrócić uwagę, iż wśród osób bezrobotnych jest więcej kobiet niż mężczyzn. W roku 2013 mężczyzn gotowych podjąć zatrudnienie było 132, a kobiet 179, które stanowiły **57,56%** wszystkich osób bezrobotnych z Gminy. W kolejnym roku również ponad połowę osób z Gminy Reńska Wieś zarejestrowanych w PUP stanowiły kobiety, czyli **57%**, (167 kobiet), natomiast **43%** dotyczyło 126 bezrobotnych mężczyzn. W roku 2015 było 161 kobiet i 122 mężczyzn deklarujących podjęcie zatrudnienia czyli **56,90%** stanowiły panie na tle wszystkich bezrobotnych oraz **43,10%** panowie.

Na przełomie trzech lat liczba osób bezrobotnych w Gminie Reńska Wieś spadła o 28 osób, wśród których było 18 kobiet i 10 mężczyzn. Pomimo to stała ilość kobiet poszukujących pracy stanowiła ponad połowę wszystkich beneficjentów PUP z Gminy.

Ważnym aspektem tej analizy jest spostrzeżenie, iż spośród wszystkich kobiet chcących podjąć zatrudnienie było w 2013 roku - 42 w 2014 roku - 38, w 2015 roku - 45 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka¹³. Stosunek tej ilości kobiet względem wszystkich bezrobotnych kobiet Gminy Reńska Wieś wynosił dla kolejnych lat odpowiednio: **23,46%**, **22,75%** oraz **27,95%**.

Porównanie kierunku kształtowania się ilości bezrobotnych z ilością wypłaconych świadczeń dla rodzin zmagających się z problemem nieposiadania legalnego zatrudnienia przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Porównanie trendu liczby osób bezrobotnych i liczby świadczeń z tego tytułu bezrobocia.

Pomimo zmniejszającej się liczby osób zmagających się z problemem bezrobocia i chcących pracować ilość wypłacanych świadczeń z tytułu problemu utrzymuje się na względnie stałym poziomie, z tendencją wzrostu w ostatnim analizowanym roku.

¹³ Dane pozyskane z PUP Kędzierzyn-Koźle.

Bezrobocie	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	86	86	89	261
Liczba osób w tych rodzinach	235	230	236	701

Tabela 6. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu bezrobocia.

W roku 2013 GOPS Reńskiej Wsi z tytułu bezrobocia objął pomocą społeczną **2,87%** mieszkańców, czyli 55,13% wszystkich podopiecznych, czyli 86 rodzin, w tym 235 osób znajdujących się w tych rodzinach. W roku 2014 liczba rodzin z przyznanym świadczeniem ponownie wynosiła 86 (w tym 230 osób). Stanowiły one 51,50% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej, to jest **2,81%** ogółu lokalnego społeczeństwa. Trzy rodziny więcej (89 rodzin, w tym 236 osób) było beneficjentami GPOS z tytułu bezrobocia w roku 2015 i uczyniły one 63,12% wszystkich rodzin otrzymujących pomoc społeczną oraz **2,91%** populacji gminy. Na przełomie jednego roku liczba osób potrzebujących pomocy z powodu braku płynności finansowej z tytułu podjęcia pracy wzrosła o 11,62%.

4.2. Problem w obszarze niepełnosprawności

Osoba, która z powodu złego stanu psychicznego, fizycznego lub umysłowego nie jest w stanie funkcjonować w społeczeństwie lub przeprowadzić podstawowych czynności niezbędnych do codziennego życia bez pomocy osób trzecich określa się jako osoby niepełnosprawne. Według klasyfikacji GUS zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale mają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej odpowiada za pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie udzielania: zasiłku, pomocy w formie rzeczowej, usług opiekuńczych, poradnictwa specjalistycznego, pracę socjalną oraz prowadzenie ośrodków wsparcia i środowiskowych domów samopomocy o zasięgu gminnym.

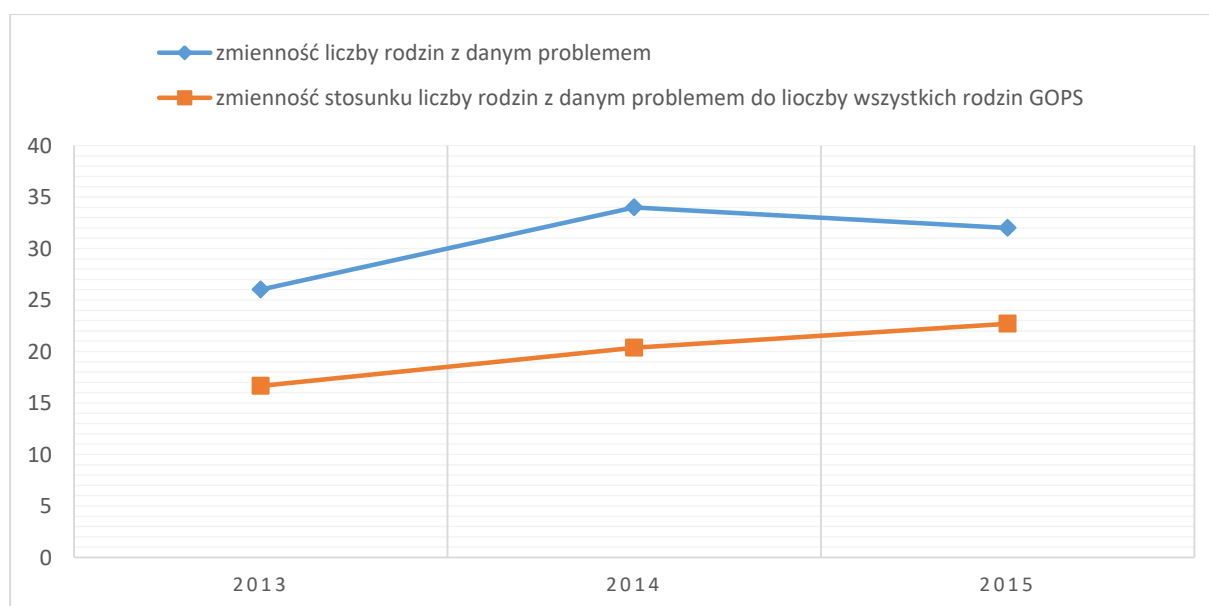

W Gminie Reńska Wieś rodzin zmagających się z problemem niepełnosprawności pomocą zostało objętych 26 rodzin (w tym 63 osoby), które stanowiły 16,67% wszystkich petentów GOPS w 2013 roku, czyli **0,77%** lokalnej społeczności. Z kolei w 2014 roku danych rodzin było 34 w łącznej liczbie 90 osób, które stanowiły 20,36% ogółu rodzin korzystających ze świadczeń społecznych i **1,10%** mieszkańców gminy. W kolejnym roku liczba rodzin wymagających pomocy z powodu niepełnosprawności zmniejszyła się o 2 w porównaniu do 2014 roku i wynosiła 32 (w tym 72 osoby), co uczyniło wielkość 22,70% wszystkich podopiecznych rodzin GPOS, a także **0,89%** całej gminnej populacji.

Niepełnosprawność	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	26	34	32	92
Liczba osób w tych rodzinach	63	90	72	225

Tabela 7. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu niepełnosprawności.

Analizując dane z powyższej tabeli należy zwrócić uwagę, iż wśród liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu zmagania się z problemem niepełnosprawności nastąpił wzrost na przełomie lat 2013 – 2014 o 8 rodzin, natomiast pomiędzy 2014 a 2015 rokiem miał miejsce spadek tej liczby o 2 rodziny.

Wykres 6. Porównanie trendu liczby osób bezrobotnych i liczby świadczeń z tego tytułu niepełnosprawności.

Dany wykres wskazuje, iż trend ilości rodzin otrzymujących pomoc GPOS jest zmienny; rósł od 2013 roku, w roku 2014 osiągnął punkt maksymalny po czym zaczął maleć. Natomiast trend (wyrażony w %) stosunku ilości rodzin z problemem niepełnosprawności ,zgłoszony w GPOS do ilości wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej gminy jest rosnący w całym analizowanym okresie.

4.3. Problem w obszarze długotrwałej lub ciężkiej choroby

Gmina jest zobowiązana do udzielania pomocy społecznej osobom i rodzinom dotkniętym problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby. Za osoby dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą uznaje się osoby, które ze względu na zdrowie lub starość w pewnym okresie czasu lub na stałe mają uniemożliwione prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie oraz w wypełnianiu codziennych czynności życiowych po bez pomocy innych osób.

Na podstawie wydanego przez lekarza zaświadczenia zostaje stwierdzana diagnoza długotrwałej lub ciężkiej choroby, które jest jednocześnie dokumentem uprawniającym do otrzymania świadczeń pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby osoba / rodzina, którą dotknął ten problem może otrzymać pomoc w formie zasiłku celowego, okresowego bądź usług opiekuńczych lub zasiłek dla opiekunów sprawujących opiekę nad osobą długotrwale lub ciężko chorej.

Ilość świadczeń wypłaconych z tego tytułu występowania danego problemu wśród rodzin w Gminie Reńska Wieś zawiera kolejna tabela.

Długotrwała lub ciężka choroba	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	25	33	28	86
Liczba osób w tych rodzinach	69	88	77	234

Tabela 8. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

W gminie w roku 2013 z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 25 rodzin (łącznie 69 osób), czyli 16,03% wszystkich rodzin GPOS, tym samym 0,84% wszystkich mieszkańców. W roku następnym liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z tytułu danego problemu stanowiła 19,76% rodzin podopiecznych

GOPS (33 rodziny w łącznej liczbie 77 osób) oraz **1,08%** całej społeczności gminy. W roku 2015 liczba danych rodzin wynosiła 19,85% wszystkich rodzin zarejestrowanych w GOPS, czyli **0,95%** mieszkańców Gminy Reńska Wieś. Widoczne są wahania ukierunkowane na tendencję zmienną (początkowo rośnie, później maleje) wśród ilości rodzin objętych pomocą społeczną oraz tendencję stale rosnącą co do ilości osób zmagających się z długotrwałą lub ciężką chorobą w całym społeczeństwie gminy.

4.4. Problem w obszarze ubóstwa

Ubóstwo zgodnie z definicją międzynarodową jest to sytuacja, w której wielkość „dochodów i zasobów są tak niskie, że uniemożliwia im to osiągnięcie poziomu życia uznawanego w ich społeczeństwie za minimalnie akceptowalny”¹⁴. Problem ubóstwa oddziałuje niemalże w każdym obszarze życia osoby / rodziny, która się z nim zmagając ograniczając lub uniemożliwiając korzystanie z usług medycznych, kultury, edukacji, różnych form spędzania wolnego czasu, a przede wszystkim w zakresie zapewnienia pełnowartościowej żywności, odzieży a nawet schronienia. W rezultacie zmaganie się rodziny / osoby z ubóstwem ogranicza samodzielność poprzez uzależnienie od pomocy instytucji i organizacji niosących pomoc, zaburza ich prawidłowe funkcjonowanie wśród mieszkańców, a tym samym naraża na wykluczenie ze społeczeństwa. Ubóstwa nie należy utożsamiać z wykluczeniem społecznym, ponieważ osoby ubogie nie muszą być wykluczone społecznie oraz odwrotnie osoby znajdujące się w grupie wykluczonych społecznie nie koniecznie muszą być ubogie. Zjawisko wykluczenia społecznego w porównaniu do ubóstwa określa się jako „brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a szczególnie dla osób ubogich”¹⁵

Sytuacja osób ubogich w Gminie Reńska Wieś na przełomie lat 2013 – 2015 kształtowała się następująco:

Ubóstwo	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	4	33	26	63

¹⁴ Definicja zaczerpnięta ze strony EAPN.

¹⁵ Frąckiewicz L., Wykluczenie społeczne w skali makro i mikroregionalnej., [w:]red. Frąckiewicz L., Wykluczenie społeczne., Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Karola Adameckiego w Katowicach, Katowice 2005, s. 11.

Liczba osób w tych rodzinach	7	69	56	132
------------------------------	---	----	----	-----

Tabela 9. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu ubóstwa.

W roku 2013 zostały wypłacone świadczenia dla 2,56% (4 rodziny) wszystkich rodzin znajdujących się pod opieką GOPS i **0,09%** ogółu mieszkańców. Natomiast rok później liczba ta wzrosła do 33 rodzin, które stanowiły 19,76% zarejestrowanych w GOPS rodzin i **0,84%** wszystkich mieszkańców. W roku 2015 sytuacja wyglądała następująco: pomoc społeczna została udzielona 26 rodzinom, czyli 18,44% wszystkich rodzin, w tym 56 osobom, które stanowiły **0,69%** lokalnej populacji. Analizowana sytuacja w obszarze problemu ubóstwa kształtuje zmienny trend pod względem ilości osób, którym przyznano pomoc społeczną z powodu zmagania się z problemem ubóstwa oraz pod względem stosunku ilości danych osób do liczby ogółu mieszkańców. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na gwałtowny ponad ośmiokrotny wzrost na przełomie 2013 i 2014 roku, o 29 rodzin, czyli 62 osoby.

4.5. Problem w obszarze bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Na to jak będzie funkcjonować człowiek w życiu dorosłym mają wpływ między innymi następujące czynniki: położenie geograficzne, państwo, rejonizacja terytorialna, grupa społeczna, a przede wszystkim rodzina w jakiej wychowuje się dziecko. Jednak należy mieć na uwadze fakt, że największy i bezpośredni wpływ oraz odpowiedzialność za wychowanie dzieci spoczywa na ich rodzicach. Jeżeli relacje między rodzicami kształtują się na prawidłowym i zdrowym poziomie, a ich system wartości nie jest zachwiany, to dziecko ma możliwości prawidłowego rozwoju. W warunkach poczucia bezpieczeństwa, miłości i wsparcia młody człowiek nabiera właściwego budowania relacji międzyludzkich, kształtuje własną hierarchię wartości oraz umiejętność wypełniania swojej roli w społeczeństwie. W rodzinie, w której stosowane są metody wychowawcze odbiegające od norm ogólnie przyjętych w społeczeństwie, dziecko zatracą umiejętność rozróżniania dobra od zła, prawidłowego odreagowywania na otaczające go napięcia z zewnątrz i wewnątrz domu. Ponadto dzieci wychowujące się w rodzinie dotkniętej dysfunkcją zaczynają mieć problemy w szkole, w obszarze samooceny, w nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów społecznych, a także w tworzeniu poprzez naśladowanie właściwych wzorców, co przyczynia się do

wejścia na drogę konfliktu z prawem oraz w ostateczności umieszczeniem w zakładzie karnym lub placówce resocjalizacyjnej.

Na demoralizację dziecka ze strony rodziny mają wpływ takie czynniki, jak: rozwód rodziców, uzależnienia (alkoholizm, narkomania) w domu rodzinnym, bierność emocjonalna, przemoc fizyczna i psychiczna, ograniczony budżet finansowy, sieroctwo naturalne lub społeczne, niedojrzałe rodzicielstwo, nieleczone choroby psychiczne.

Na przełomie trzech lat z powodu problemu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymało pomoc 56 rodzin, w tym 225 osób. W poszczególnych latach sytuacja wypłacanych zasiłków jest widoczna w poniższej tabeli:

Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	21	19	16	56
Liczba osób w tych rodzinach	80	79	66	225

Tabela 10. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

W Gminie Reńska Wieś w 2013 roku **0,97%** społeczeństwa zmagало się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, tym samym stanowiło 13,46% rodzin korzystających z pomocy GOPS. W roku 2014 w związku z daną bezradnością było 11,37% podopiecznych GOPS, co wynosiło ponownie **0,97%** wszystkich mieszkańców. Rok później dany problem dotyczył **0,81%** danej populacji, czyli 11,35% ogółu rodzin zgłoszonych w GOPS. Począwszy od 2013 poprzez kolejne dwa lata wraz z malejącą ilością rodzin zgłoszonych w GOPS malał stosunek ilość osób z tych rodzin do wszystkich mieszkańców Gminy Reńska Wieś.

4.6. Problem w obszarze potrzeby ochrony macierzyństwa

Na przełomie minionych lat zmiany zachodzące w polityce, gospodarce, kulturze miały znaczący wpływ na kształtowanie się zmian w sposobie spostrzegania potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności. Według badań Głównego Urzędu Statystycznego zmniejsza

się liczba zawieranych małżeństw oraz spada ilość urodzeń żywych dzieci, zatem liczba Polaków kurczy się. Z tego też względu niezmiernie istotnymi są działania ukierunkowane na wspieranie kobiet chcących zajść w ciążę, będące w ciąży oraz wychowujące dzieci.

Również w Gminie Reńska Wieś na przełomie trzech analizowanych lat, ilość osób w wieku przedprodukcyjnym maleje, gdy liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrasta, co dowodzi, iż społeczeństwo danej gminy wchodzi w trendspołeczeństwa starzejącego się, czyli taki sam jaki ma miejsce w naszym kraju.

Ilość świadczeń w Gminie Reńska Wieś na potrzebę ochrony macierzyństwa wzrastała od 2013 roku.

Potrzeba ochrony macierzyństwa	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	7	10	14	31
Liczba osób w tych rodzinach	32	46	61	139

Tabela 11. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa.

W 2013 roku **0,39%** społeczeństwa danej gminy otrzymało pomoc społeczną, czyli 4,49% wszystkich podopiecznych GOPS. W kolejnym roku liczba tych rodzin wynosiła 5,99% ogółu petentów i **0,56%** mieszkańców Gminy Reńska Wieś. Rok później nastąpił wzrost o 15 osób, czyli 4 rodziny, **0,75%** lokalnej społeczności korzystało ze świadczeń GOPS, które stanowiły 9,93% wszystkich świadczeń wydanych z tego tytułu. Na tle ilości udzielonych świadczeń, jak również ilości ogółu mieszkańców trend ma ukierunkowanie wzrastające.

4.7. Problem w obszarze zdarzenia losowe

Poprzez zdarzenia losowe należy rozumieć przyszłe zdarzenia, które nie są pewne co do ich wystąpienia, są niezaplanowane, na które osoba / rodzina nie ma wpływu, a w wyniku ich wystąpienia będą odczuwalne negatywne skutki. Każda jednostka jest objęta ryzykiem wystąpienia zdarzeń losowych w ich życiu, lecz nie każda osoba / rodzina będzie w stanie poradzić sobie z jej negatywnymi skutkami. Nowa trudna sytuacja wymaga niejednokrotnie wsparcia informacyjnej, finansowej, rzeczowej, w postaci schronienia lub żywności do momentu odzyskani stabilizacji życiowej.

Z powodu wystąpienia zdarzenia losowego GOPS w Reńskiej Wsi udzielił pomocy łącznie 23 rodzinom, o łącznej liczbie 77 osób.

Zdarzenia losowe	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	3	18	2	23
Liczba osób w tych rodzinach	11	59	7	77

Tabela 12. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu wystąpienia zdarzenia losowego.

W 2013 roku **0,13%** mieszkańców danej gminy, jednocześnie 1,92% beneficjentów (rodzin) GOPS, czyli 11 osób (3 rodziny) zgłosiło potrzebę wsparcia z powodu następstw zdarzeń losowych. W roku kolejnym liczba tych rodzin wzrosła sześciokrotnie i była większa o 48 osób, które stanowiły **0,72%** społeczeństwa Gminy Reńska Wieś oraz 10,78% wszystkich rodzin objętych wsparciem GOPS. W 2015 roku dla 1,42% ogółu rodzin wspieranych pomocą społeczną, czyli **0,09%** lokalnej liczby ludności przyznano świadczenia społeczne w obszarze wystąpienia problemu, którymi było objętych 7 osób znajdujących się w 3 rodzinach. Trend częstotliwości wystąpienia zdarzeń losowych na przełomie analizowanych lat był zmienny i osiągnął swoje maksimum w 2014 roku.

4.8. Problem w obszarze bezdomności

W myśl ustawy o pomocy społecznej za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości mieszkania”¹⁶. Przyczyną bezdomności może między innymi: konflikt w rodzinie, bezrobocie, uzależnienia (alkoholizm, narkomania). Ze względu na złą sytuację finansową kraju pomoc osobom zmagającym się z problemem

¹⁶Definicja zaczerpnięta z ustawy o pomocy społecznej.

bezdomności jest znacząco ograniczona. Natomiast czynności ukierunkowane na zapobieganie zwiększania liczby osób / rodzin bezdomnych oraz działania związane z pomocą wyjścia z danego problemu są utrudnione poprzez istniejące bezrobocie. Ilość osób bezdomnych jest trudny do oszacowania, ze względu na ich migrację, ich niechęć do współpracy w zakresie przyznawanej pomocy, wykluczenie społeczne oraz sposób spostrzegania danych osób przez społeczeństwo. Dlatego też w wyniku współpracy GOPS, policji, służb zdrowia, społeczeństwa oraz wszelkich organizacji świadczących pomoc na rzecz osób bezdomnych jest możliwa efektywna pomoc dla nich.

W Gminie Reńska Wieś liczba rodzin objętych pomocą GOPS kształtowała się na pograniczu 5 – 8 rodzin, w tym 5 – 12 osób na przełomie lat 2013 – 2015.

Bezdomność	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	6	8	5	19
Liczba osób w tych rodzinach	10	12	5	27

Tabela 13. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu bezdomności.

GOPS w 2013 roku udzielił pomocy 6 rodzinom (3,85% ogółu podopiecznych GOPS), w tym 10 osobom tj. **0,12 %** wszystkich mieszkańców. Liczba rodzin bezdomnych wrosła do 8 i zwiększyła się o 2 osoby w 2014 roku, co stanowiło 4,79% wszystkich wypłaconych świadczeń i dotyczyło **0,15%** lokalnej populacji. W kolejnym roku **0,06%** ogółu społeczeństwa Gminy Reńska Wieś, a tym samym 3,55% beneficjentów GOPS zostało objętych pomocą społeczną w związku z bezdomnością co dotyczyło 5 rodzin jednoosobowych. Analiza zapisanych danych wyznaczyła zmienny trend problemu osób bezdomnych, który osiągnął najwyższe wskaźniki liczbowe w 2014 roku.

4.9. Problem w obszarze trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Osoby skazane orzeczeniem sądu do umieszczenia na czas określony w więzieniu mają możliwość skorzystania z pomocy społecznej z tytułu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Zakłady karne są sztucznym systemem społecznym, których zadaniem jest zwrócenie wolności osoby zresocjalizowanej. Dane osoby i ich rodziny

posiadające problemy z powodu wejścia w konflikt z prawem, odbyciem wymierzonej kary i odzyskaniem wolności wymagają szczególnej pomocy ukierunkowanej na wsparcie ich w funkcjonowaniu w społeczeństwie zgodnie z zasadami ogólnie przyjętymi za prawidłowe, z którymi dane osoby zatraciły kontakt przez co weszły na drogę przestępczą.

W danej gminie w ciągu trzech lat 14 rodzin, w tym 22 osoby uzyskały pomoc społeczną w związku z trudnością w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	3	5	6	14
Liczba osób w tych rodzinach	4	7	11	22

Tabela 14. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Trzy rodziny o łącznej liczbie 4 osób, czyli **0,05%** miejscowego społeczeństwa oraz 1,92% ogółu rodzin zarejestrowanych w GOPS otrzymało w 2013 roku wsparcie z niniejszego tytułu. W kolejnym roku dla 7 osób (w 5 rodzinach), czyli **0,09%** mieszkańców stanowiących 2,99% podopiecznych GOPS przyznano świadczenia w związku z danym problemem. W roku 2015 pomoc społeczna została udzielona dla 4,26% ogółu swoich podopiecznych, czyli **0,14%** populacji Gminy Reńska Wieś, tj. 6 rodzinom, w tym 11 osobom. Na każdej płaszczyźnie analizowany problem społeczny kształtuje trend rosnący.

4.10. Problem w obszarze alkoholizmu

Zmiany zachodzące w gospodarce, polityce, ekonomii kraju ma znaczący wpływ na kształtowanie się sposobu spostrzegania problemu alkoholowego. Polska jest krajem społeczeństwa starzejącego się, dlatego opiniowanie na temat ilości i częstotliwości spożywania alkoholu często jest jeszcze kreowana przez osoby starsze, które praktykują pewne schematy w swoich rodzinach, zwłaszcza wśród młodszego pokolenia.

Ostatnie badania GUS dostępne na stronie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują wzrost problemów związanych z alkoholizmem, gdyż spożywane w

Polsce średnio na 1 mieszkańca w litrach 100% alkoholu na przełomie lat wzrasta. Należy przez to rozumieć, iż w 1993 r. wielkość ta wynosiła 6,52 l, a 10 lat później 7,86l, natomiast w 2014 roku już 9,4l¹⁷.

Występowanie zjawiska alkoholizmu nie jest tylko problem osoby / rodziny uzależnionej od alkoholu, gdyż ma on szersze znaczenie. Nadużywanie alkoholu generuje straty szkodliwe i kosztowne dla całego społeczeństwa, które powstają w wyniku działania osób pod wpływem między innymi alkoholu, a którymi są na przykład wypadki samochodowe, zniszczone mienie, wzrost przestępczości, niszczenie własnego zdrowia, stosowanie przemocy w rodzinie, zwiększenie ubóstwa i bezrobocia.

Zjawisko wstępowania danego problemu jest obecne w każdej jednostce administracyjnej, również badanej w tym *Module* gminie, gdzie realizatorem gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zgodnie z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Reńskiej Wsi.

Zgłoszonych do GOPS od 2013 do 2015 roku było łącznie 5 rodzin obejmujących 6 osób.

Alkoholizm	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	2	1	2	5
Liczba osób w tych rodzinach	2	1	3	6

Tabela 15. Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu alkoholizmu.

W roku 2013 **0,02%** lokalnego społeczeństwa, jednocześnie 1,28% beneficjentów GOPS (2 rodziny) otrzymało pomoc z tytułu zmagania się z problemem alkoholowym. O jedną rodzinę i jedną osobę zmniejszyła się liczba podopiecznych GOPS (0,60%) w związku z danym problemem i objęła ona **0,01%** ogółu mieszkańców w 2014 roku. Rok później 1,42% spośród wszystkich zgłoszonych w GOPS (2 rodziny, w tym 3 osoby), czyli **0,04%** tamtejszej społeczności przyjęła wsparcie ze strony GOPS z powodu alkoholizmu. Trend występującego zjawiska jest zmienny na poziomie każdej grupy wskaźników liczbowych.

¹⁷ Dane pozyskane ze strony <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>

4.11. Problem w obszarze przemocy w rodzinie

Udzielnie pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie jest wówczas efektywne, gdy jest zrozumiała złożoność nakładających się na siebie zjawisk wpływających na występowanie danego problemu. Przemoc domowa rozumiana jest jako jednorazowe lub powtarzające się świadome, celowe działania wystosowane przeciwko co najmniej jednej osobie z rodziny lub osobie pozostającej we wspólnym gospodarstwie domowym, narażając te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, tym samym powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołując cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.¹⁸

Mieszkańcy Gminy Reńska Wieś zmagający się z problemem przemocy w rodzinie mogą korzystać z pomocy lokalnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Rewiru Dzielnicowych, Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, służby zdrowia oraz instytucji powiatowych: Komendy Policji, Sądu Rejonowego, Poradni Terapii Uzależnień, Stowarzyszenia IDEA - Punkt Konsultacyjny Dla Osób Dotkniętych Przemocą W Rodzinie, Uzależnionych Od Alkoholu i Współuzależnionych, Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu. W szkołach dyżury pełnią psychologzy i pedagodzy, którzy udzielają wsparcia psychologicznego i pedagogicznego zwłaszcza dzieciom i młodzieży uczęszczającej do danej placówki oświatowej.

Dana tabela ilustruje ilość przyznawanych Niebieski Kart od 2013 do 2015 roku.

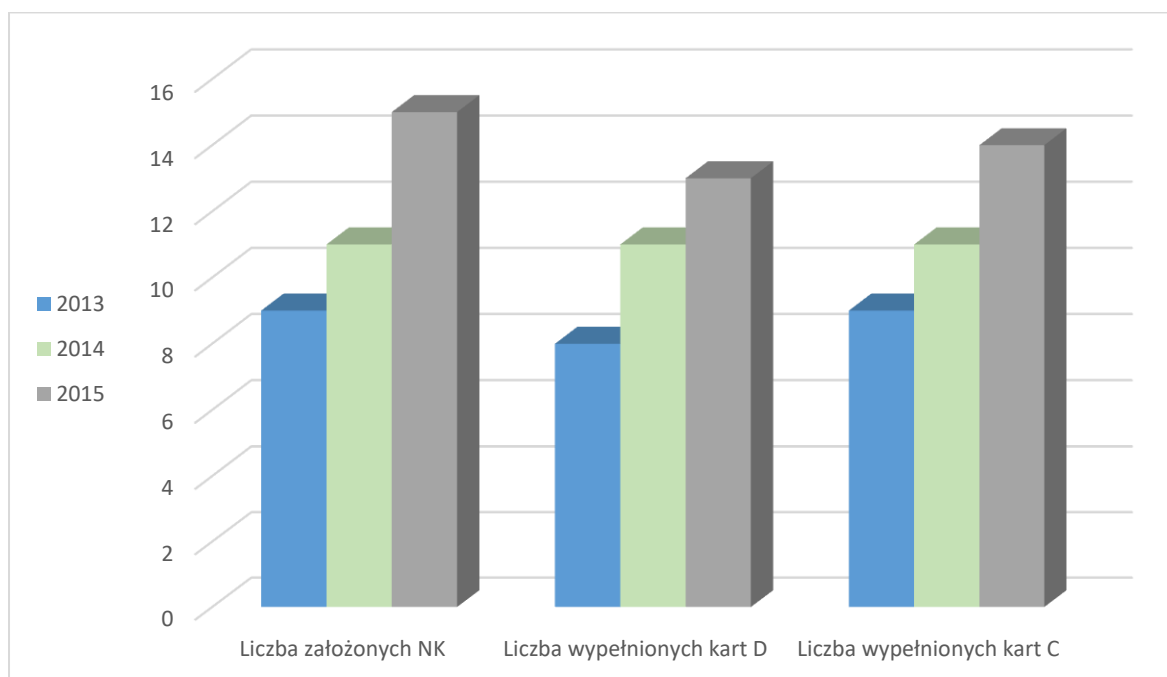
	2013	2014	2015
Liczba założonych Niebieskich Kart	9	11	15
w tym: ♦Komenda Powiatowa Policji	2	5	9
♦Ośrodek Pomocy Społecznej	7	6	6
♦Oświata	0	0	0
Liczba wypełnionych kart C	9	11	14
Liczba wypełnionych kart D	8	11	13

¹⁸USTAWA z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Ogółem liczba kart	26	33	42
--------------------	----	----	----

Tabela 16. Liczba założonych Niebieskich Kart w Gminie Reńska Wieś w latach 2013 – 2015.

W 2013 roku zostało założonych 9 Niebieskich Kart, natomiast w 2015r. ilość ta uległa prawie podwojeniu i wyniosła 15 Kart. Również liczba wypełnionych Kart dla osób - potencjalnych ofiar przemocy domowej (karta C) oraz dla osób, wobec których istnieje podejrzenie o stosowanie przemocy w rodzinie (karta D) każdego kolejnego roku jest większa. Ilość wypełnionych kart w 2013 roku wynosiła 17, w 2014 roku było ich 22, natomiast rok później zanotowano wypełnienie 27 kart. Dane wskaźniki liczbowe oraz poniższy wykres obrazują wzrost występowania zjawiska przemocy domowej wśród rodzin Gminy Reńska Wieś, na podstawie liczby Niebieskich Kart.

Wykres 17. Liczba założonych i wypełnionych Niebieskich Kart w Gminie Reńska Wieś w latach 2013 – 2015.

Każdego roku wzrasta również liczba zawiadomień na Policję (na podstawie art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) .W roku 2013 było 1, w 2014 roku były 2, natomiast w kolejnym roku miały miejsce już 3 zgłoszenia.¹⁹

Pomimo 35 Niebieskich Kart założonych na przełomie analizowanych trzech lat tylko jedna rodzina złożona z 2 osób pobierała świadczenia z powodu występowania przemocy domowej, co uczyniło to 1,28% ogółu wypłaconych świadczeń w roku 2013, czyli **0,02%** mieszkańców.

¹⁹ Dane pozyskane ze sprawozdań pracy Zespołu Interdyscyplinarnego.

Przemoc w rodzinie	Rok			Łącznie
	2013	2014	2015	
Liczba rodzin	1	0	0	1
Liczba osób w tych rodzinach	2	0	0	2

Tabela 18. Ilość rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Reńska Wieś z powodu przemocy w rodzinie.

Rodzinom posiadającym Niebieską Karę przysługuje pomoc, a także udzielenie informacji psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej o możliwości i formach przysługującego wsparcia przez pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, członka zespołu interdyscyplinarnego, przedstawiciela oświaty, przedstawiciela ochrony zdrowia, funkcjonariusza policji oraz przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Podczas analizowania powyższych danych należy mieć na uwadze fakt, iż liczby w tabeli są jedynie zarejestrowanymi przypadkami przemocy w rodzinie. Zważając na niewielką społeczność gminy oraz przerost liczby osób w wieku poprodukcyjnym nad przedprodukcyjnym można zakładać, iż część mieszkańców to ludność o konserwatywnych poglądach na temat funkcjonowania rodziny w społeczeństwie. Z tego też powodu świadomość istnienia problemu przemocy często jest zniekształcona i uznawana jako problem wewnętrzny rodziny, o którym nie można rozmawiać poza jej kręgiem. Poza tym nadal społeczeństwo kraju tkwi w zmowie milczenia i przekonaniu, że sprawy innych nie dotyczą otaczającego środowiska .

5. Analiza ankiet

Ankieta została przeprowadzona metodą pomiaru pośredniego opinii publicznej w zakresie analizowanego problemu. Na potrzebę uzupełnienia analizy problemów społecznych w Gminie Reńska Wieś został stworzony kwestionariusz ankiety. Jego celem było zdiagnozowanie opinii lokalnej społeczności na temat życia w Gminie Reńska Wieś oraz spostrzegania problemów społecznych w obszarze danej jednostki administracyjnej. Kwestionariusz ankiety był udostępniony w formie papierowej oraz internetowej mieszkańcom gminy. Analiza wyników umożliwiła dopełnienie analizy SWOT oraz

określenie celów do realizacji w kwestii zmniejszenia występowania problemów społecznych i polepszenia życia w Gminie Reńska Wieś.

Udział w ankiecie wzięło **17** respondentów, czyli około **0,21%** lokalnego społeczeństwa. Tak niska frekwencja może świadczyć o braku zaangażowania mieszkańców gminy w procesie zwalczania problemów społecznych, braku wewnętrznej integracji lokalnej populacji, przyjęcia postawy społeczeństwa obojętnego na krzywdy i problemy innych ludzi.

W badaniu uczestniczyło 13 kobiet (**76%** ogółu ankietowanych) i 4 mężczyzn (**24%** wszystkich uczestników). W kwestii wieku podział osób wypełniających ankietę wyglądał następująco: **29%** stanowiły osoby w wieku 19 – 30 lat, 47% dotyczyło osób których wiek był pomiędzy 31 a 50 rokiem życia oraz **24%** osób w wieku powyżej 50 lat. Spośród wszystkich ankiet po **12%** wypełniły osoby z wykształceniem podstawowym oraz zasadniczym zawodowym, **24%** z wykształceniem średnim, **53%** z wyższym. Ze względu na status zawodowy **72%** wszystkich ankietowanych to osoby pracujące, **6%** posiadało status przedsiębiorcy lub rolnika oraz **18%** osób zadeklarowało, że są niepracującymi.

Ankieta dotyczy następujących obszarów tematycznych:

Warunki życia

Większość respondentów, czyli **71%** ocenia warunki życia w gminie za dobre. Za bardzo dobre warunki życia w Gminie Reńska Wieś uznało **12%** mieszkańców, natomiast **18%** określiło je jako przeciętne. Spośród wszystkich osób ankietowanych **76%** (przeciwnie do 24% wszystkich opinii) uważa, że dostęp do placówek medycznych nie jest wystarczający.

Problemy społeczne

Respondenci ankiety uważają, iż trzema największymi problemami gminy są brak miejsc pracy →**88%**, zły stan dróg →**56%**, słaby dostęp do opieki zdrowotnej →**44%**. Jako kolejne zostały wskazane następujące trudności gminy: patologie społeczne →**38%**, niewystarczająca liczba mieszkań →**25%**, słaby dostęp do opieki społecznej →**13%**, niski poziom oferty edukacyjnej →**13%** oraz przestępczość →**6%**. Według wskaźników ankiety **75%** opinii wskazuje, że oprócz władz lokalnych mieszkańcy Gminy Reńska Wieś powinni brać udział w rozwiązywaniu problemów społecznych, **31%** chciałoby większego zaangażowania policji i organizacji pozarządowych w omawianych działaniach, natomiast **13%** wskazuje na Kościół. Spośród wszystkich wskazań ankiety **69%** ogółu za najważniejsze działania gminy mogące wpłynąć na rozwiązanie problemów społecznych uważa organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy. Jako drugie działanie (**63%**) zostało wskazane pozyskiwanie funduszy unijnych na kwestie społeczne. Z kolei wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne dotyczyło wskazania w wielkości **44%** wszystkich zaznaczeń.

Kwestia ubóstwa

Spośród wszystkich osób biorących udział w ankiecie **82%** całej grupy zna niewiele rodzin zmagających się w ubóstwem, **12%** zna wiele takich rodzin a **1%** nie zna w ogóle. Jako najczęstszą przyczynę występowania ubóstwa zostały wskazane uzależnienia → **82%**, następnie dziedziczenie ubóstwa → **53%** i występowanie długotrwałej lub ciężkiej choroby → **29%**. Rozpad rodziny oraz niedostosowanie społeczne do norm ogólnie przyjętych przez społeczeństwo, jest równorzędną przyczyną pojawienia się problemu ubóstwa według **24%** opinii. Z kolei wielodzietność i niepełnosprawność zostały wskazane w jednakowym stopniu **3%**.

Kwestia niepełnosprawności

Na pytanie „Z jakimi problemami(...)spotykają się najczęściej osoby niepełnosprawne?” zdaniem **65%** opinii ankietowanych są to bariery architektoniczne, natomiast według **59%** badanych jest to utrudniony dostęp do usług opiekuńczych. Jako kolejne problemy zostały uznane: utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu → **47%** oceny, utrudniony dostęp do opieki medycznej, w tym placówek rehabilitacyjnych → **29%** opinii, brak poradnictwa psychologiczno-prawnego → **18%** oraz według **12%** ocen ankietowanych najmniejszym problemem jest brak akceptacji ze strony społeczności lokalnej. Spośród wszystkich uczestników ankiety **65%** nie ma w swojej rodzinie osoby niepełnosprawnej lub przewlekle chorej natomiast **35%** zadeklarowało, iż w skład ich rodziny przynależy osoba niepełnosprawna lub chora.

Kwestia osób starszych

W opiniowaniu na temat problemów osób starszych ankietowani mieli możliwość wybrania trzech odpowiedzi. Według wskazań **94%** opinii jako nadrzędny problem to zmaganie się z chorobami oraz samotność → **65%**. Respondenci uważają równomiernie **29%**, iż w ich gminie w związku z niepełnosprawnością i brakiem dostatecznej opieki medycznej i psychologicznej, osoby starsze mają problem w związku z brakiem wsparcia ze strony rodziny i ubóstwem według **12%** wszystkich opinii.

Kwestia uzależnień

W pytaniu o skalę problemu uzależnień na terenie danej gminy **38%** opiniodawców odpowiedziało „trudno powiedzieć” i tyle samo osób uważa, iż skala jest średnia. Według **19%** ankietowanych uznaje skalę uzależnień za niską, natomiast jedna osoba (**6%**) zaznaczyła pozycję. „wysoka”. Opiniodawcy mając możliwość zaznaczenia trzech opinii spośród przyczyn występowania uzależnień wskazali na bezrobocie **81%**. Natomiast w równym stopniu po **38%** uznali za przyczynę uzależnień ubóstwo, samotność oraz

niedostosowanie społeczne. Stres został uznany na poziomie **50%** opinii za kolejną przyczynę popadania w uzależnienia. Aby rozwiązać problemy uzależnień należy organizować grupy wsparcia dla osób uzależnionych (według **65%** opinii), zapewnić dostęp do spotkań z psychologiem i pedagogiem w każdej szkole(według **47%** zaznaczeń). Z kolei na poziomie **41%** udzielonych odpowiedzi w celu rozwiązania problemu alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej konieczne jest udzielanie pomocy (w tym prawnej) osobom / rodzinom zmagającym się z danymi problemami oraz efektywne organizowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Także współpraca z policją, organizacjami i instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym (**29%** wskazań) oraz stworzenie oświaty w zakresie kształtowania świadomości wśród dzieci, młodzieży i dorosłych (**12%** opinii) jest zdaniem ankietowanych sposobem na zmniejszenie występowania zjawiska przemocy w rodzinie i uzależnień.

Kwestia bezpieczeństwa

Większość, czyli **76%** uczestników ankiety czuje się bezpiecznie w swojej gminie, w przeciwieństwie do pozostałych **24%** osób wypełniających kwestionariusz ankiety. Jako zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców gminy **71%** wskazuje na kierowców łamiących przepisy ruchu drogowego. Według **57%** przyczyną braku bezpieczeństwa jest niezadowolająca aktywność policji. W mniejszym stopniu (**44%**) jako daną przyczynę wskazano kradzieże, włamania, rozboje.

Kwestia zjawiska przemocy

Respondenci w **59%** nie znają przypadków występowania zjawiska przemocy w Gminie Reńska Wieś, **35%** ogółu zna niewiele rodzin / osób, w których występuje przemoc domowa, natomiast **6%** ankietowanych zna wiele rodzin /osób zmagających się z tym problemem. Występowanie uzależnień według **80%** opinii, stres i bezrobocie według **53%** opinii są najczęstszymi przyczynami wystąpienia przemocy w rodzinie. Również bezradność opiekuńczo – wychowawcza w wielkości **40%** udzielonych odpowiedzi oraz ubóstwo →**27%** przyczynia się do wystąpienia przemocy domowej.

Kwestia bezrobocia

W równym stopniu, bowiem po **35%** ankietowanych uważa, iż skala problemu bezrobocia na terenie gminy jest średnia lub nie potrafią jej określić. W wysokości **18%** badanych dana skala jest niska, natomiast **12%** określa ją jako wysoką. W pytaniu o formy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych respondenci opiniowali za pracami społeczno – użytecznymi, pracami publicznymi, pracami interwencyjnymi oraz stażami.

Kwestia problemów społecznych dzieci i młodzieży

W odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży są najważniejsze na terenie gminy?” uzyskano odpowiedzi w kolejności od najczęściej zaznaczonej:

- alkohol i papierosy →**65%**,
- bezproduktywne spędzanie wolnego czasu →**59%**,
- przestępczość chuligaństwo oraz demoralizacja →**29%**,
- zaniedbania wychowawcze i socjalne (niedożywienie, higiena) →**24%**,
- narkomania →**18%** ,
- sieroctwo →**6%**.

Dla rozwiązywania problemów będących zagrożeniem dla prawidłowego wychowania i funkcjonowania dzieci i młodzieży **71%** uczestników ankiety uważa, że powinny być tworzone świetlice i lokale, w których dzieci i młodzież mogłaby się spotykać i w których można będzie realizować różnego rodzaju zajęcia. Z kolei **47%** respondentów chciałoby aby zostały zorganizowane tematyczne kółka zainteresowań. Natomiast **35%** badanych opowiada się za organizacją zajęć pozaszkolnych oraz budową nowych i dobrze wyposażonych istniejących obiektów sportowych oraz zatrudnienie instruktorów. Organizacja zajęć uświadamiających o skutkach nałogów oraz monitowanie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim w ocenie **41%** opiniodawców może mieć wpływ na problemy dzieci i młodzieży.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem badawczym spełniającym najważniejsze zadania diagnostyczne, pozwalające na ocenę całości oraz nadania jej kierunku polepszającego jej zasób. Poprzez scalenie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego danej jednostki analiza SWOT umożliwia wyznaczenie dla niej celów strategicznych. Najważniejszymi elementami danej analizy jest wskazanie mocnych stron (*Strengths*) i słabych stron (*Weaknesses*) na podstawie oceny obecnego zasobu badanej jednostki oraz prognozowaniu szans (*Opportunities*) i zagrożeń (*Threats*) analizując elementy środowiska zewnętrznego

Pierwszą składową analizy SWOT jest określenie mocnych stron oceniając istniejące zasoby Gminy Reńska Wieś. Należy przez to rozumieć wskazanie tych zasobów gminy, które pozytywnie ją wyróżniają i czynią atrakcyjniejszą od pozostałych gmin przez co należy je kontynuować i umacniać. W otoczeniu wewnętrznym badanej struktury należy uwzględnić również istotne jej słabe strony, wobec których powinny być wystosowane działania minimalizujące ich negatywny wpływ na dane otoczenie oraz szkodzące mocnym stronom.

Na funkcjonalność gminy ma wpływ pośrednio lub bezpośrednio polityka państwa, województwa i powiatu, które tworzą otoczenie zewnętrzne gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Dlatego też analiza SWOT uwzględnia jego pozytywne i negatywne oddziaływanie na działalność gminy i GOPS. Jako pozytywne działania, czyli szanse należy rozumieć zjawiska i tendencje, które poprzez właściwe ich zastosowanie korzystnie wpłyną na funkcjonowanie gminy na rzecz jej mieszkańców. Poprzez prawidłowe zidentyfikowanie zagrożeń, czyli zjawisk negatywnych, barier hamujących rozwój i prawidłowe funkcjonowanie Gminy Reńska Wieś zostanie zwiększona siła oddziaływania szans.

Poniższa analiza SWOT prezentuje mocne i słabe strony oraz zagrożenia i szanse dla Gminy objętej zapisami niniejszego *Modułu*:

Czynniki WEWNĘTRZNE

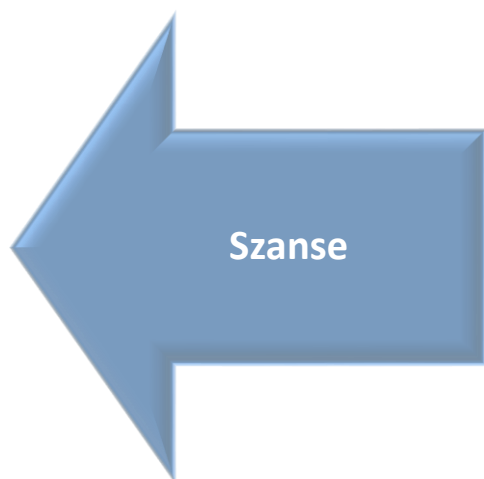
Mocne strony

- Aktualna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Współpraca Ośrodka z instytucjami z terenu i poza terenem gminy
- Zatrudnienie asystenta rodziny
- Wykwalifikowana kadra systemu pomocy społecznej
- Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego
- Funkcjonowanie rodzin zastępczych
- Funkcjonowanie domów dziecka
- Funkcjonowanie poradnictwa specjalistycznego (prawne, psychologiczne, rodzinne)
- Przydzielanie pracy socjalnej
- Wypłacany zasiłek mieszkaniowy
- Przyznawanie schronienia i posiłków osobom potrzebującym

Słabe strony

- Brak aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
- Wysoka stopa bezrobocia
- Brak lub utrudniony dostęp do usług medycznych, rehabilitacyjnych, opiekuńczych
- Niewystarczająca ilość lub słabo rozwinięte formy spędzania wolnego czasu
- Brak lekarzy specjalistów
- Rutyna w działaniu pracowników instytucji udzielających pomocy
- Ograniczony dostęp do uzyskania specjalistycznego poradnictwa
- Istnienie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych
- Brak środków finansowych
- Stereotypy na temat postrzegania problemów społecznych przekazywane z pokolenia na pokolenie

Czynniki ZEWNĘTRZNE

- Skuteczne pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych
- Wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej
- Zwiększanie ilości prac społeczno-użytecznych, publicznych, interwencyjnych, staży
- Realizacja kontraktów socjalnych
- Realizacja programów pomocowych
- Funkcjonowanie rodzin zastępczych
- Zwiększeni integracji społecznej, w tym z osobami starszymi, niepełnosprawnymi, ciężko chorymi
- Programy na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, ciężko chorych
- Organizowanie efektywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży
- Organizowanie i kontynuowanie programów profilaktycznych o zdrowym stylu życia
- Aktywizacja społeczeństwa do pełnienia służby w wolontariacie
- Zwiększenie szans otrzymania usług opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych
- Kontynuowanie programów profilaktycznych i informujących o sposobie uzyskania pomocy z zakresu problemów społecznych

- Ograniczone finanse przeznaczone na rehabilitację społeczną i zawodową,
- Migracja zarobkowa
- Brak działań aktywizujących bezrobotnych
- Mała ilość działających podmiotów społecznych
- Mała ilość przedsiębiorstw oferujących legalne zatrudnienie
- Ubożenie społeczeństwa ze względu wzrostu bezrobocia
- Bierność działania jednostek udzielających pomocy społecznej
- Mała liczba pracowników socjalnych
- Bezproduktywne spędzanie wolnego czasu dzieci i młodzieży
- Zagrożenie zachowania integracji mieszkańców
- Starzejące się społeczeństwo
- Obojętność lokalnego społeczeństwa na problemy społeczne współmieszkańców
- Brak chęci współpracy społeczeństwa z instytucjami oferującymi pomoc społeczną i wolontariacie
- Ukrywanie przez osoby/rodziny swoich problemów społecznych

7. Cele strategii, kierunki działań, źródła finansowania

Rynek pracy

1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz długotrwale bezrobotnych.
2. Aktywizacja osób niepełnosprawnych.
3. Tworzenie nowych miejsc pracy.

Pomoc społeczna

1. Podniesienie poziomu życia osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Podniesienie poziomu życia osób i rodzin zmagających się z ubóstwem.
3. Zwiększenie wiedzy w zakresie działalności instytucji pomocowych.
4. Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz długotrwale lub ciężko chorych.

Edukacja

1. Zwiększenie ilości i zróżnicowanie form spędzania wolnego czasu.
2. Zwiększenie ilości dzieci uczęszczających do przedszkoli.
3. Zwiększanie świadomości skutków zażywania alkoholu i narkotyków wśród dzieci i młodzieży oraz stosowania przemocy.

Ochrona zdrowia

1. Zwiększenie dostępu do usług medycznych.
2. Zwiększanie dostępu do usług rehabilitacyjnych.

Integracja społeczna

1. Zwiększenie aktywności mieszkańców i zaangażowania w życie gminy.
2. Zwiększenie współpracy partnerskiej między instytucjami lokalnymi.

Bezpieczeństwo

1. Zwiększanie wiedzy w zakresie bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży.
2. Kontynuowanie i zwiększanie działań utrzymujących poziom bezpieczeństwa w gminie.

Za realizację celów oraz wykonywanie działań skierowanych na ich realizację odpowiednio dla wskazanych obszarów problemów społecznych, w sposób ciągły, rzetelny, na zasadzie wzajemnej partnerskiej współpracy w okresie trwania Modułu są odpowiedzialni:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Kultury
- Gminna Biblioteka Publiczna
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Powiatowy Urząd Pracy
- Placówki oświatowe
- Ośrodki zdrowia
- Organizacje pozarządowe
- Policja

Jako źródła finansowania realizacji niniejszego modułu powinny być wykorzystane:

- środki własne gminy
- środki jednostek oświatowych
- środki unijne
- środki PFRON
- środki Funduszu Pracy
- środki organizacji pozarządowych.

Wskaźnik realizacji działań

Wskaźnik, to miernik służący do określenia rozpatrywanej wielkości wyrażony w formie liczebnej. Do sformułowania zagadnień danego *Modułu* zostały wykorzystane następujące wskaźniki:

- liczba osób, rodzin korzystających ze wsparcia,
- liczba osób zamieszkujących gminę,
- liczba wydanych i sporządzonych formularzy Niebieskich Kart

8. Monitoring i ewaluacja wdrożonego Modułu

Moduł Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Reńska Wieś na lata 2016 – 2021 ma na celu wskazanie kierunku podejmowanych działań skierowanych na poprawę jakości życia mieszkańców. W sposób priorytetowy niniejszymi działaniami należy objąć te rodziny, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej.

Koordinacja realizacji danego dokumentu wymaga nadzorowania pod względem ilościowym i jakościowym postępujących zmian według mierzalnych wskaźników, co umożliwi ocenę podjętych działań pod względem skuteczności i słuszności ich wykonywania .

Wprowadzanie zmian będzie realizowane przez 5 lat, począwszy od 2016 roku. Ocena zagrożeń i szans będzie monitorowana za pomocą danych statystycznych i innych wskaźników przekazywanych od podmiotów odpowiedzialnych za współrealizację danego Modułu.

Wykaz tabeli

Tabela 1. *Struktura mieszkańców Gminy Reńska Wieś w latach 2013 - 2015*

Tabela 2. *Struktura mieszkańców Gminy Reńska Wieś w latach 2013 - 2015*

Tabela 3. *Ilość rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Reńska Wieś.*

Tabela 4. *Ilość rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Reńska Wieś z podziałem na występujące problemy społeczne.*

Tabela 5. *Liczba osób bezrobotnych w Kędzierzynie-Koźlu i Gminie Reńska Wieś z podziałem na płeć.*

Tabela 6. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu bezrobocia.*

Tabela 7. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu niepełnosprawności.*

Tabela 8. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby .*

Tabela 9. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu ubóstwa.*

Tabela 10. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.*

Tabela 11. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa.*

Tabela 12. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu wystąpienia zdarzenia losowego.*

Tabela 13. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu bezdomności.*

Tabela 14. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.*

Tabela 15. *Liczba rodzin i osób w tych rodzinach otrzymujących pomoc społeczną z powodu alkoholizmu.*

Tabela 16. *Liczba założonych Niebieskich Kart w Gminie Reńska Wieś w latach 2013 – 2015.*

Wykaz wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców z podziałem na kobiety i mężczyzn w Gminie Reńska Wieś w latach 2013 – 2015.

Wykres 2. Liczba mieszkańców z podziałem na wiek przedprodukcyjny, poprodukcyjny, produktywny w Gminie Reńska Wieś w latach 2013 – 2015.

Wykres 3. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy GOPS w latach 2013 – 2015

Wykres 4. Porównanie trendu ilości osób bezrobotnych w Gminie Reńska Wieś do trendu ilości osób bezrobotnych na tle bezrobotnych mieszkańców powiatu.

Wykres 5. Porównanie trendu liczby osób bezrobotnych i liczby świadczeń z tego tytułu bezrobocia.

Wykres 6. Porównanie trendu liczby osób bezrobotnych i liczby świadczeń z tego tytułu niepełnosprawności.

